

25.5.2022

Kantaverkko- toimikunnan kokous 2/2022

1.6.2022

FINGRID

Kokouksen avaaminen

Mikko Rintamäki

FINGRID

Kokouksen teema:

- **Fingridin sähköjärjestelmävisio**

Kokouksen tavoitteet:

- **Kuulla toimikunnan näkemyksiä tulevaisuuden sähköjärjestelmästä**

Kantaverkkotoimikunta 2 2022 agenda

Aika keskiviikko 1.6. 2022 klo 10 - 14.30

Paikka Sokos Hotel Ilves, Hatanpään Valtatie 1, Tampere

Aamukahvia klo 9.30 - 10.00

Lounas klo 11.15 - 12.00

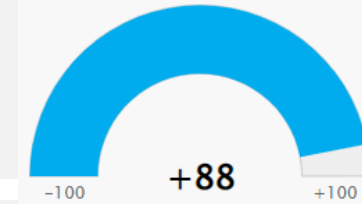
Kokouksen jälkeen vierailut UPM energiavalvomoon ja Tampereen yliopistolle erikseen ilmoitetun aikataulun mukaisesti.

Käsiteltävät asiat

- 1 Kokouksen avaaminen / Mikko Rintamäki (10 min)**
- 2 Sähköjärjestelmävisio / Risto Kuusi (65 min)**
- 3 Joustoa järjestelmään**
  - 3.1 Sähkön tuottajan puheenvuoro / Mikael Heikkilä (30 min)
  - 3.2 Sähkön kuluttajan puheenvuoro / Petri Hyyryläinen (30 min)
  - 3.3 Keskustelua aiheesta (15 min)
- 4 Rajasiirtokapasiteetin kehittyminen ja pohjoismainen yhteistyö / Jussi Jyrinsalo (30 min)**
- 5 Fingridin ajankohtaiset / Jussi Jyrinsalo ja Petri Parviainen (30 min)**
- 6 Kokouksen päättäminen / Mikko Rintamäki (15 min)**

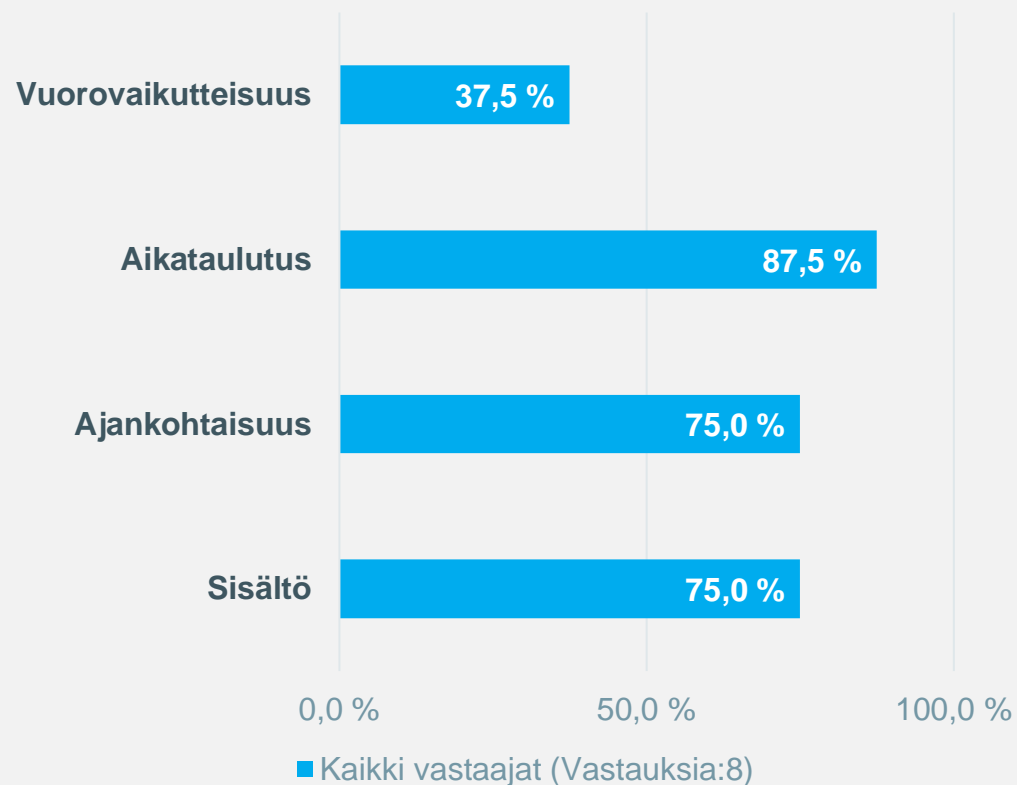
Viime kokouksen 1/2022 palaute

Voin suositella Fingridin tapaa toimia asiakastoimikunnassa

Arvostelijat (0-6)	0	(0.00%)
Passiiviset (7-8)	1	(12.50%)
Suosittelijat (9-10)	7	(87.50%)
Vastaukset	8	
■ Kaikki vastaajat		

Mikä sujui hyvin

Avoin palaute

- Hyvin läpiviety kokous. Puheenvuoron sai kättä nostamalla.
- Sähköjärjestelmävisio kiinnostaa.
- Sain äänen kuuluville, mutta tuntuu että välillä kun keskustelua syntyy niin se loppuu ajan käytön takia kesken. Muutoin hyvin läpiviety kokous.
- Oikein hyvä keskustelu ja mielestäni kaikki halukkaat pääsivät ääneen, verkkovision läpikäynti kuulostaa oikein hyvältä seuraaviin kokouksiin.
- Vuorovaikutteisuuskin ok. Hyvin kuultiin mielipiteitä, etäkokous ei kanno oikein keskustelua. Matkakokoukseen erialisten toimijoiden näkökulmia.
- Hyvä ja vuorovaikutteinen kokous. Juu sain ääneni kuuluviin.
- Hyvä jos saisi indikaatioita onko FG:n verkkomaksuihin vielä korotuspaineita vai onko huippu jo nähty kuten sähköön jakelupuolella?
- Olisi hyvä tietää miten FG satsaa kunnossapitoon ja mitkä kriteerit/laatumavoitteet siinä on.

Sähköjärjestelmävisio

Risto Kuusi

FINGRID

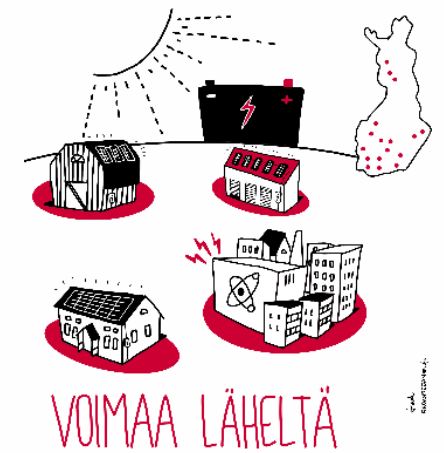
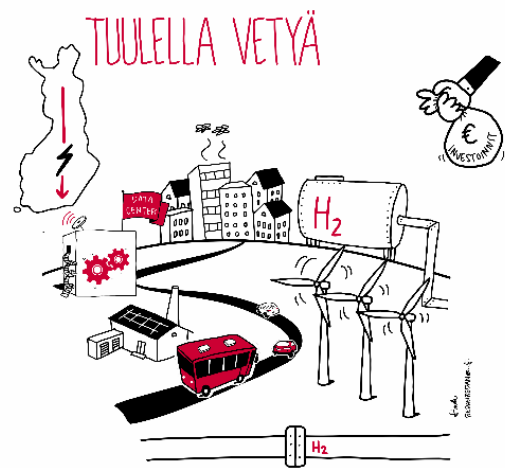
Sisältö

- Tilannekatsaus sähköjärjestelmävisioon
- Teema: miten siirtokapasiteetin riittävyys varmistetaan?

Sähköjärjestelmävision työ käynnistynyt alkuvuodesta

- Visiotyö on jatkoa 2021 julkaistulle verkkovisiolle:
  - Visiotyössä päivitetään aiemmat skenaariot vuosille 2035 ja 2045
  - Skenaarioiden pohjalta käsitellään mm.
    - Kantaverkon liittämisen- ja vahvistustarpeita
    - Sähkötehon riittävyyttä ja kysyntäjoustoa
    - Sähkömarkkinamallia
    - Järjestelmätekniisiä näkökulmia
- Luonnosskenaarioiden julkaisu ja sidosryhmäkonsultaatio loppukesällä.

Kaikissa skenaarioissa vuoden 2035 Suomessa liikenne, lämmitys ja teollisuus sähköistyvät, sektori-integraatio etenee ja hiilineutraaliustavoitteet saavutetaan

Sähköä tuotteiksi

- Suomi kehittyi merkittäväksi P2X-tuotteiden viejämäksi.
- Tuuli- ja aurinkovoima kasvavat merkittävästi.
- P2X-prosessien tarvitsema vety tuotetaan lähellä kulutuskohteita, eikä keskitettyä vetyvarastointia tai -verkkoa synny. Tämä kasvattaa sähköverkon vahvistustarpeita ja lisää tarvetta sähköjärjestelmän joustolle.

Tuulella vetyä

- Vedyn tuotanto kasvaa Suomessa, ja Suomi kehittyi vedyn viejämäksi.
- Vetyjärjestelmä toimii energiavarastona, mikä mahdollistaa erittäin suuren maatuulivoiman tuotannon. Perinteisen sähköntuotannon määrä supistuu voimakkaasti.
- Voimakkaasti muuttuva tuotanto- ja kulusrakenne haastaa sähköjärjestelmän teknisen toimivuuden ja näkyy erittäin suurena pohjois-eteläsuuntaisena energiansiirtotarpeena.

Merellä tuulee

- Sähkön kulutus kasvaa kun fossiilisia polttoaineita korvataan sähköllä ja sähköstä tehdyillä polttoaineilla.
- Merituulivoima hallitseva tuotantomuoto.
- Sähkön tuotanto painottuu entistä vahvemmin länsirannikolle, mikä haastaa sähkön siirron länsirannikolta kulutuskeskittyymiin.

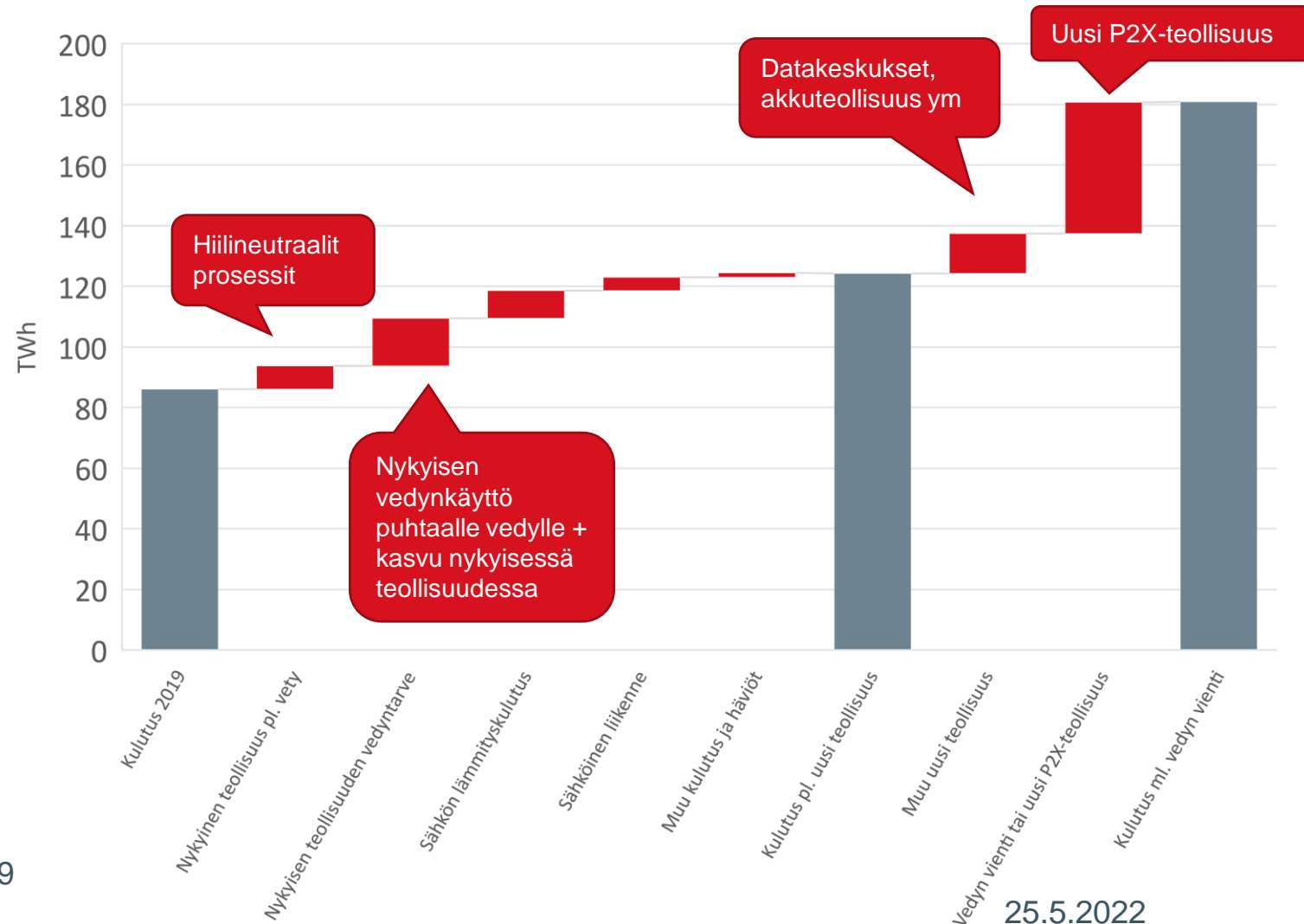
Voimaa läheltä

- Sähkön kulutus kasvaa kun fossiilisia polttoaineita korvataan sähköllä ja sähköstä tehdyillä polttoaineilla.
- Sähkön tuotannon kasvu muodostuu useista eri teknologioista, tuulivoimasta, aurinkovoimasta ja SMR-ydinvoimasta.
- Tuotannosta suhteellisesti suurempi osuus sijaitsee Etelä-Suomessa lähellä kulutuskeskittyymiä.

Voisiko sähkön kulutus kaksinkertaistua 2035?

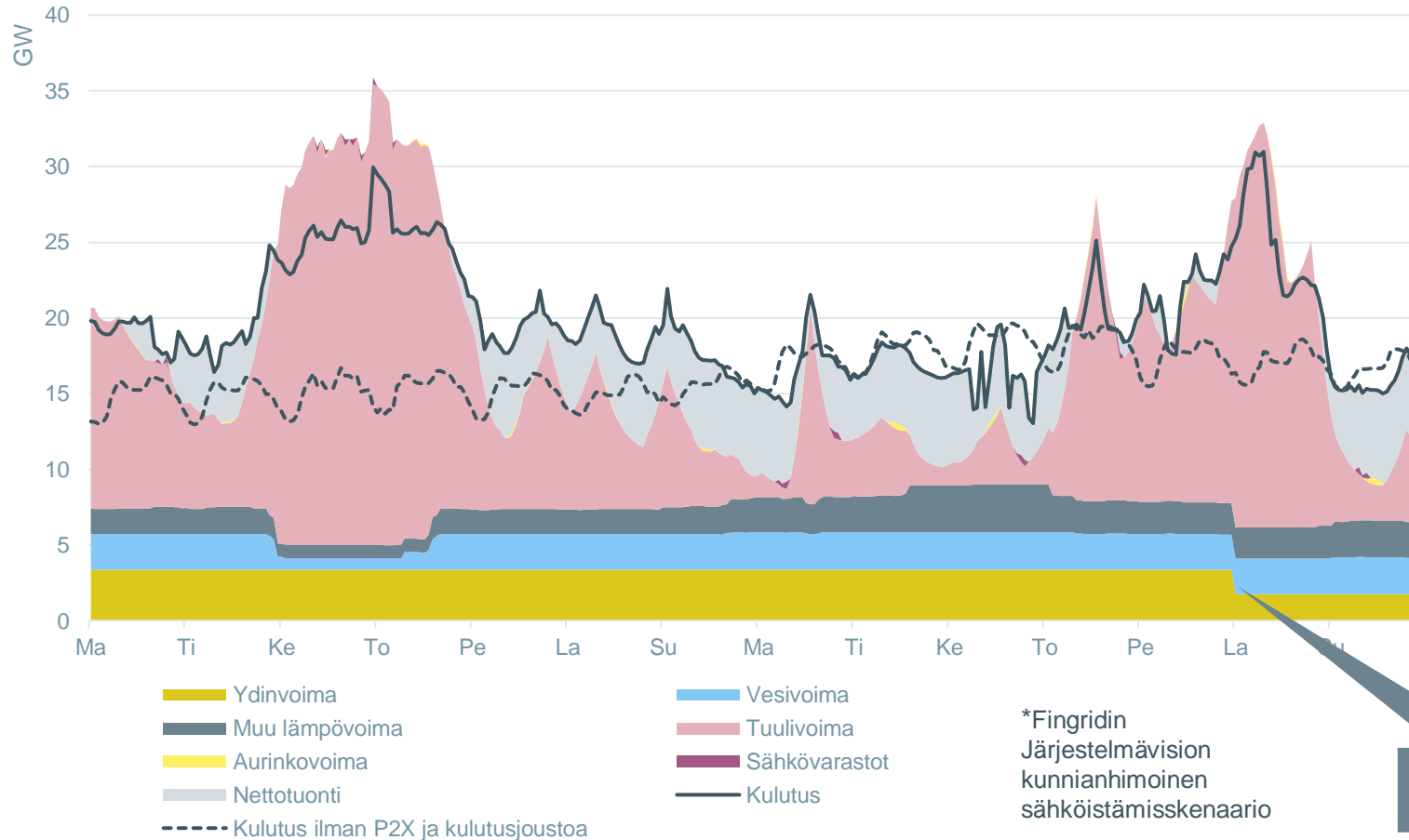
Useita kasvuajureita – mitkä toteutuvat ja kuinka suurina?

- Nykyisen teollisuuden, lämmityksen ja liikenteen päästövähennykset voivat nostaa kulutusta noin 40-45 % vuoteen 2035 mennessä
- Vedystä voi tulla todella voimakas kasvuajuri jo 2020-luvulla
- Vedyn lisäksi muitakin uusia teollisia kasvuajureita, esim. datakeskukset ja akkuteollisuus

Miltä voi näyttää hiilineutraalin ja kilpailukykyisen Suomen sähköjärjestelmä vuonna 2035?

Sähkön tuntitase talvella 2035, 2 voikon esimerkkijakso*

- Tuulivoiman tuotannon taso vaihtelee voimakkaasti. Tuotanto korkeimmillaan 27 GW, alimmillaan alle 1 GW
- Muu järjestelmä säätää ja joustaa tuulivoiman tuotannon mukaan
- Kulutus
- Vesivoima, yhteistuotanto, sähkövarastot
- Sähkön vienti ja tuonti

Ei vain yhtä ratkaisua - tarvitaan kaikki joustot!

Ydinvoimalaitoksen vikaantuminen

*Fingridin Järjestelmävision kunnianhimoinen sähköistämiskenaario

Millaiset sähkömarkkinarakenteet edistävät Suomen kilpailukykyä energiamurroksessa?

Millaisia haasteita tai ratkaisuja nähdään sähkötehon riittävyyden näkökulmasta? Mistä saadaan sähköä, kun ei tuule?

Millä toimenpiteillä voidaan lisätä tarjontaa reservimarkkinoilla? Miten näette markkinatoimijoiden ja kantaverkkoyhtiön tehtävänjaon tehotasapainon hallinnassa tulevaisuudessa?

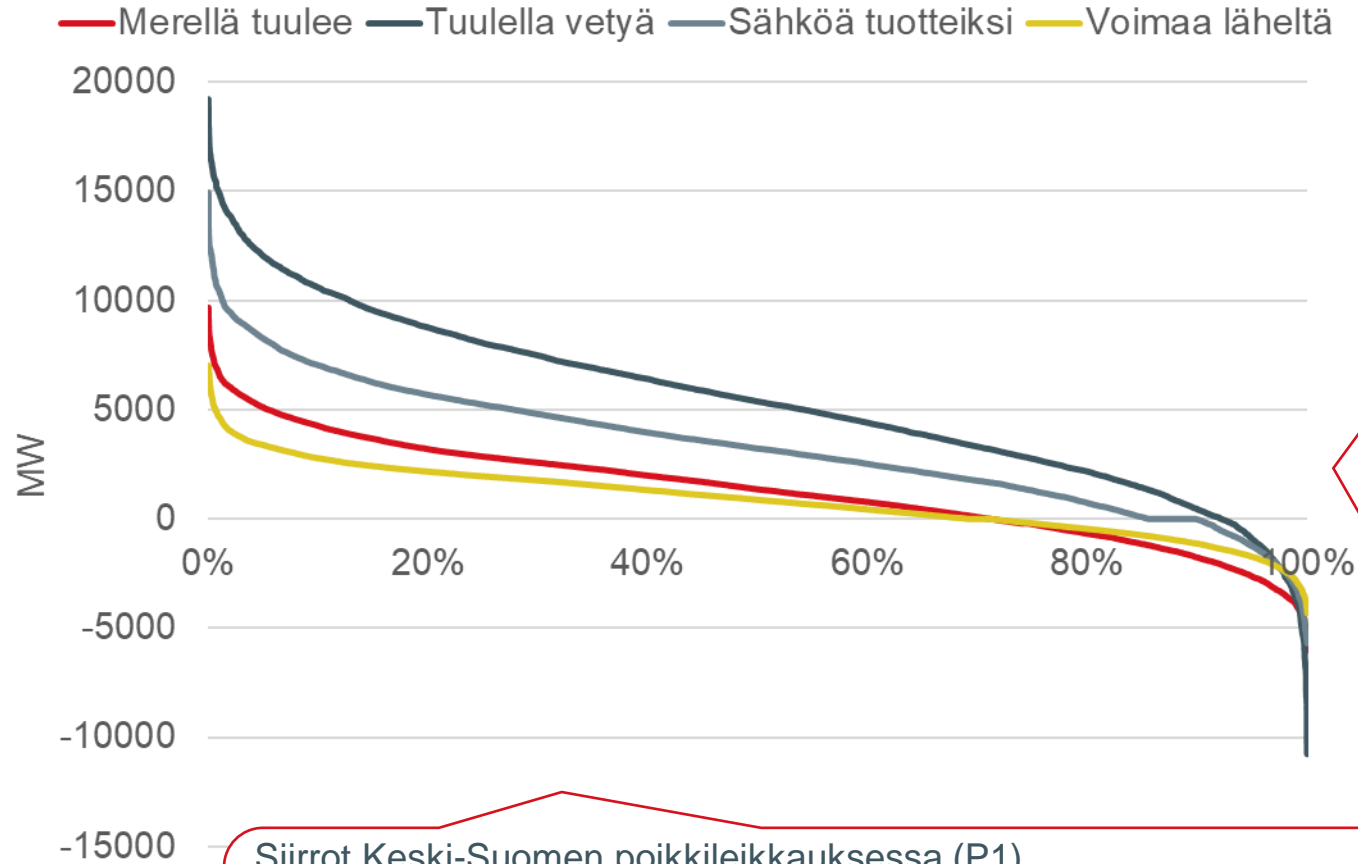
Mitä muita menetelmiä voitaisiin käyttää verkkoinvestointien tukena siirtokapasiteetin riittävyyden takaamiseksi, jos verkon rakentaminen ei yksinään riitä?

Mitä mahdollisia ongelmia ja ratkaisuja skenaarioiden mukaisessa tulevaisuudessa voi ilmetä sähköjärjestelmän tekniseen toimintaa liittyen?

Teema: Miten siirtokapasiteetin riittävyys varmistetaan?

- Vuonna 2021 julkaistun Verkkovision yhdessä skenaariossa Suomen sähkönkulutus kasvoi yli 140 terawattituntiin vuonna 2035
  - Tämä aiheutti haasteita verkon siirtokapasiteetin riittävyyden kanssa erittäin suurista verkkoinvestoinneista huolimatta (4 miljardia 2021-2035)
- Järjestelmävision luonnosskenaarioissa kulutus vuonna 2035 jopa 180 TWh
- Kulutusta kasvattaa erityisesti vedyn/P2X:n näkymien vahvistuminen
  - Kotimaisten toimijoiden nykyisestä vedynkäytöstä + julkisuudessa esiintyneistä uusista hankkeista (esim. polttoaineteollisuus) laskettuna sähkön tarve vedyn tuotantoon voisi olla jopa 20-25 TWh jo vuonna 2030
  - Suomen edullinen sähkö antaa hyvät edellytykset kasvun jatkumiselle edelleen 2030-luvulla
- Kulutus katetaan etenkin tuulivoimalla, jonka määrä kasvaa siten hyvin korkeaksi (kolmessa skenaariossa neljästä >100 TWh vuonna 2035)
- **Verkkoa suunnitellaan rakennettavaksi niin nopeasti kuin mahdollista, mutta luonnosskenaarioiden perusteella näyttää todennäköiseltä, ettei kulutuksen ja tuotannon kasvusta aiheutuviin siirtotarpeisiin voida kaikissa skenaarioissa vastata pelkästään verkkoa rakentamalla**

Teema: Miten siirtokapasiteetin riittävyys varmistetaan?

- Fingrid investoi siirtokapasiteettiin ennakoiden ja tekee tarvittaessa vastakauppoja mikäli kapasiteettia on saatavilla
- Jos tämä ei riitä, liityntäkapasiteettiin voi tulla rajoituksia osassa maata tai voidaan joutua toteuttamaan tarjousaluejako käyttövarmuuden turvaamiseksi

Onko tämä hyvä malli? Pitäisikö tehdä jotain muuta?

Siirrot Keski-Suomen poikkileikkauksessa (P1)

- Erityinen haaste: korkein 1% siirtotilanteista
- P1 ei ole ainoa verkon osa, jossa haasteita
- Osa siirrosta voitaisiin kattaa vetyinfraalla, jos 1) sitä on rakennettu 2) markkinamekanismi optimoi myös vedyn siirtoa

25.5.2022

Mitä toimenpiteitä tulisi selvittää verkon rakentamisen ohella?

Vastakauppa

- Pientää siirtopiikkejä
- Sama kapasiteetti voi auttaa useaan pullonkaulaan
- Saatavuuden varmistaminen?

Tarjousaluejako

- Pientää siirtopiikkejä
- Vuosikeskihintojen ero sitä pienempi mitä paremmin kapasiteetti riittää
- Liian pienet hinta-alueet? Likviditeetti?
- Kohdistuu kaikkiin toimijoihin, ei vain uusiin

Sijaintipohjainen verkkotariffi

- Ylituotantoalueella edullisempi kulutusmaksu ja päinvastoin
- Ei poista siirron huipukkuutta
- 14 Kohdistuu kaikkiin toimijoihin, ei vain uusiin

Yhteissijoittumiseen kannustaminen verkkotariffilla

- Käyttömaksun (otto/anto) osuuden kasvattaminen
- Mille teholle verkko tässä tapauksessa mitoitetaan?

- Mikään keinoista ei ole täydellinen eikä yksinään optimaalinen
- Mitä keinoja kannattaisi pohtia tarkemmin? Pitäisikö joku keino hylätä saman tien? Mitä muuta voisi tehdä?

Liittymismaksun roolin kasvattaminen

- Kattaisi laajemmin vahvistustarpeita kuin vain liittymän suorat kustannukset
- ”Aiheuttaja maksaa”
- Ei poista siirron huipukkuutta

25.5.2022

FINGRID

Yhteenveto

1. Sähkön kulutus kasvaa järjestelmävision skenaarioissa erittäin voimakkaasti
  - Kulutus 2035 jopa kaksinkertainen nykytasoon verrattuna
  - Useita kasvuajureita, vety/P2X suurin yksittäinen ajuri
  - Kilpailukykyinen (maa)tuulivoima kasvun tärkein mahdollistaja
2. Uutta kantaverkkoa rakennetaan niin nopeasti kuin mahdollista, mutta voimakkainta kulutuksen ja tuotannon kasvua edustavissa skenaarioissa se ei yksin riitä
  - Mitä muita keinoja tulisi selvittää siirtokapasiteetin riittävyyden varmistamiseksi?
3. Järjestelmävision luonnosskenaariot ja sidosryhmäkonsultaatio loppukesällä

Kiitos

**Joustoja järjestelmään:
Sähkön tuottajan
näkökulma
Mikael Heikkilä**

FINGRID

Sähköjärjestelmän joustoista - Sähköntuottajan näkökulma

Fingrid Kantaverkkotoimikunta

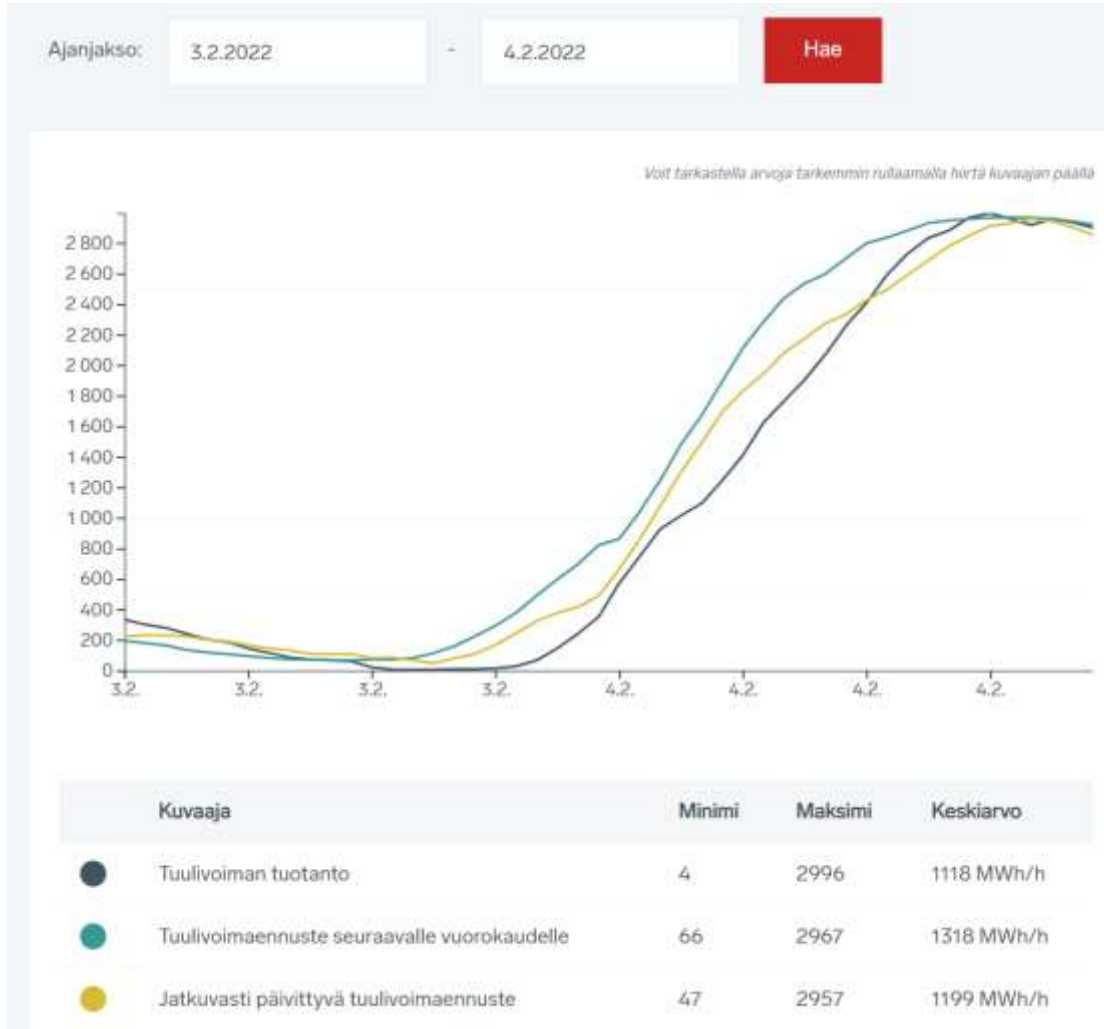
1.6.2022

Mikael Heikkilä

Lyhyt katsaus menneisyyteen

Sääriippuvainen tuotanto - Nykyäikaa

Voimajärjestelmän tarpeet – Tuotannon vaihtelut

EnergiaBotti @EnergiaBotti · Feb 7

Viikon 05 (31.01.2022-06.02.2022) keskimääräinen yhden tunnin tuulivoimatuotanto oli 1324 MWh. Viikon suurin yksittäisen tunnin tuotanto oli 2996 MWh (ennätys 2996 MWh) ja pienin 4 MWh.

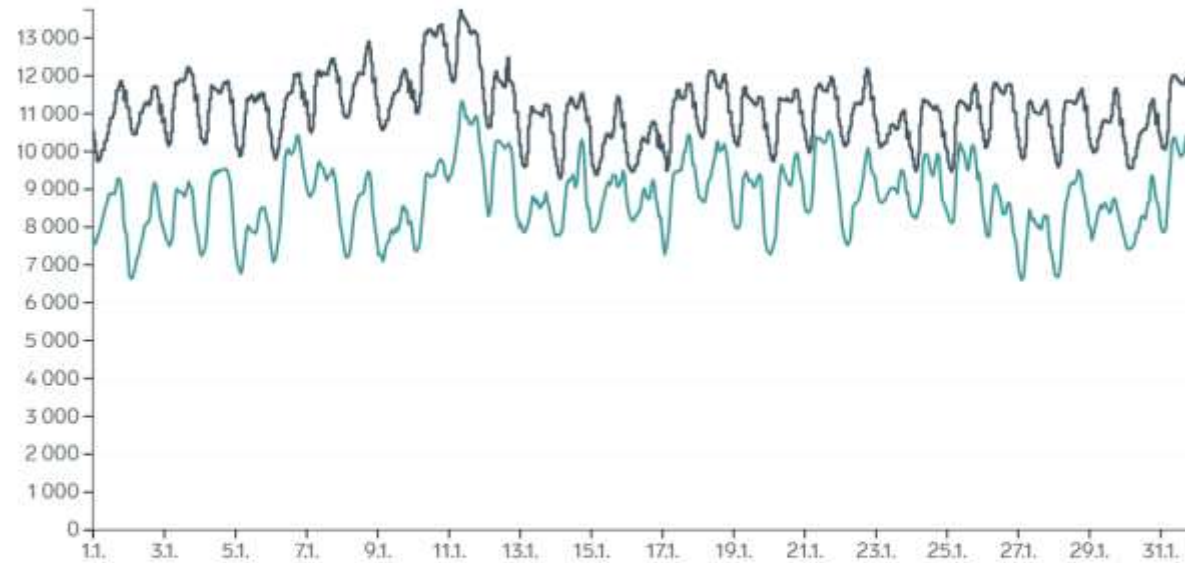
Tuotanto kattoi 11.6 % Suomen kulutuksesta ja sen käyttöaste oli 39.1 %.

Voimajärjestelmän tarpeet – Kulutus jota vasten tuotanto ajaa

Ajanjakso: -

Voit tarkastella arvoja tarkemmin rullaamalla hiirtä kuvaajan päällä

Kuvaaja	Minimi	Maksimi	Keskiarvo
● Kulutusennuste	9264	13746	11100 MWh
● Tuotantoennuste	6588	11313	8751 MWh

Lataa kuvaajan aineisto (avoimen datan sivusto)

Voimajärjestelmän tarpeet – Tasapainon ylläpito

Taajuus ja rajat 6.2.2022 - 13.2.2022

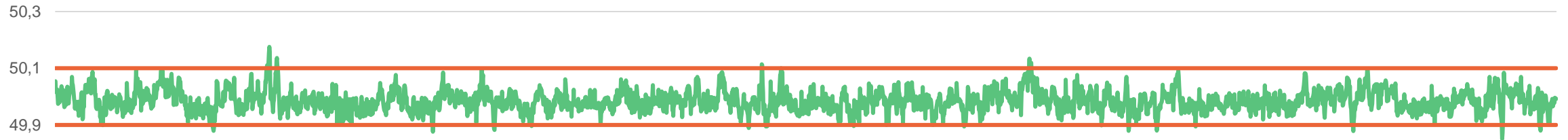

Table 3.20. Total number of frequency deviation in 2020

f (Hz)	0-1s	1-5s	5-10s	10-20s	20-40s	40-60s	1-3 min	> 3min	Total amount	Max duration (s)	Average duration (s)
> 50.1	13424	4297	3245	5139	3274	626	531	84	30620	1288.50	10.06
> 50.2	31	10	20	11	1	0	0	0	73	22.70	5.13
> 50.3	0	1	1	1	0	0	0	0	3	10.70	6.67
< 49.9	11223	4102	2917	4572	2825	515	354	60	26568	922.30	9.60
< 49.8	38	39	14	11	7	2	0	1	112	390.70	9.48
< 49.7	1	1	2	2	0	0	0	0	6	17.90	7.80
< 49.6	0	1	0	0	0	0	0	0	1	2.70	2.70
< 49.5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0.00	0.00

— Taajuus - reaaliaikatieto

— Normaalialueen yläraja

— Normaalialueen alaraja

— Häiriöreservi täysin aktivoitunut

— Automaattinen kuormien irtikytkeminen

Kyky joustaa sähköverkon häiriöissä on korvaamaton

Vesivoiman joustokyvystä

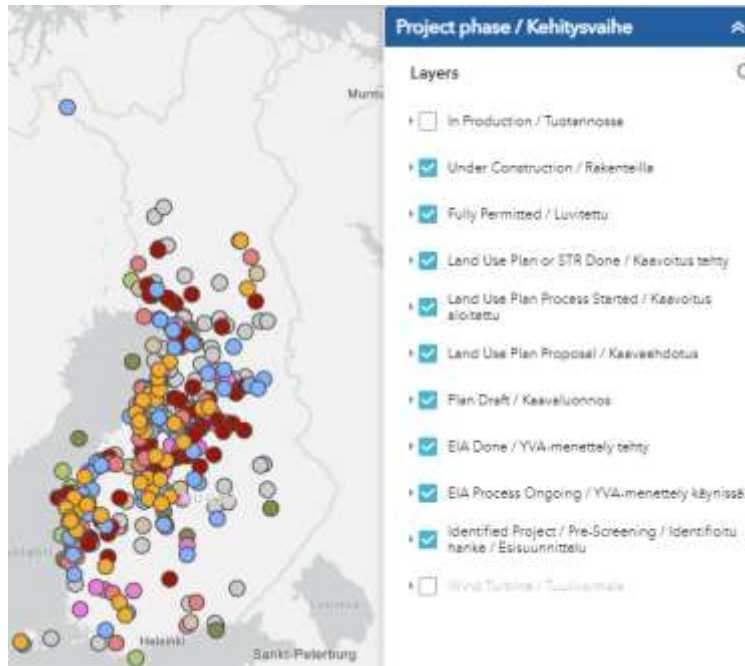
Vesistö on kokonaisuus

Sähköjärjestelmä kasvaa - Tulevaisuus

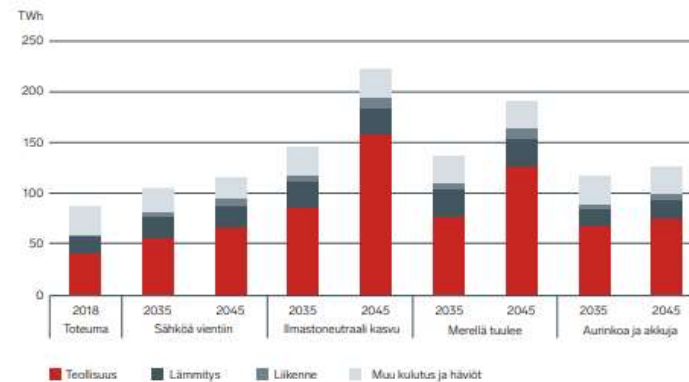
Tulevaisuuden kolme näkökulmaa – Kuka joustaa?

Tuulivoimayhdistyksen hankekartta 44,5 GW maatuulta 10 GW Merituulta

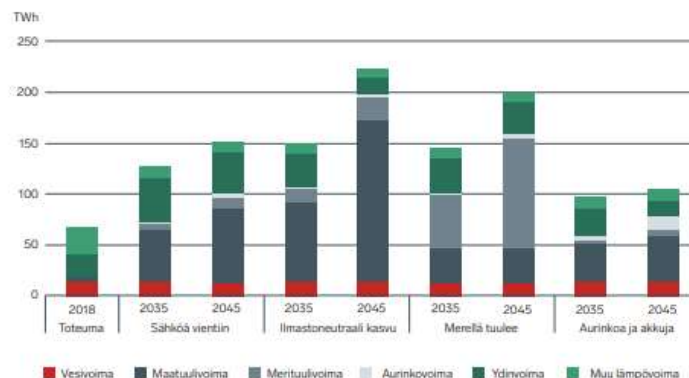

Fingrid verkkovisio – Kulutus (ja tuotanto) kasvaa

Kuva 3 Sähkön kulutus eri skenaarioissa.

Kuva 4 Sähkön tuotanto eri skenaarioissa.

Suomen Vetyklusteri – Vetytalous syntyy ja kasvaa?

“5.1 Target state for the Finnish Hydrogen Economy by 2030

By 2030, Hydrogen Cluster Finland companies will deliver global solutions for building a carbon neutral society. This goal is based on the Finnish hydrogen value chain becoming the most advanced in the world and Finland achieving carbon neutrality by 2035 as the first industrial country in the world. Concretely, this target state can be characterized in the following way:

- **Clean electricity will be abundantly available in Finland at the most competitive price in Europe**
- **Finland will be a major exporter of carbon-neutral Power-to-X products**
- Finnish hydrogen technology know-how and solutions will be at a world-class level, resulting in major export growth for technology products and services
- 10,000+ high value new jobs will have been created in the Finnish hydrogen value chain
- The carbon handprint of Finnish exports will be many times greater than Finnish net emissions (baseline 2018 level)
- Systemic added value will be maximized with extensive sector integration through the use of renewable by-product heat and the intelligent digitalization of assets”

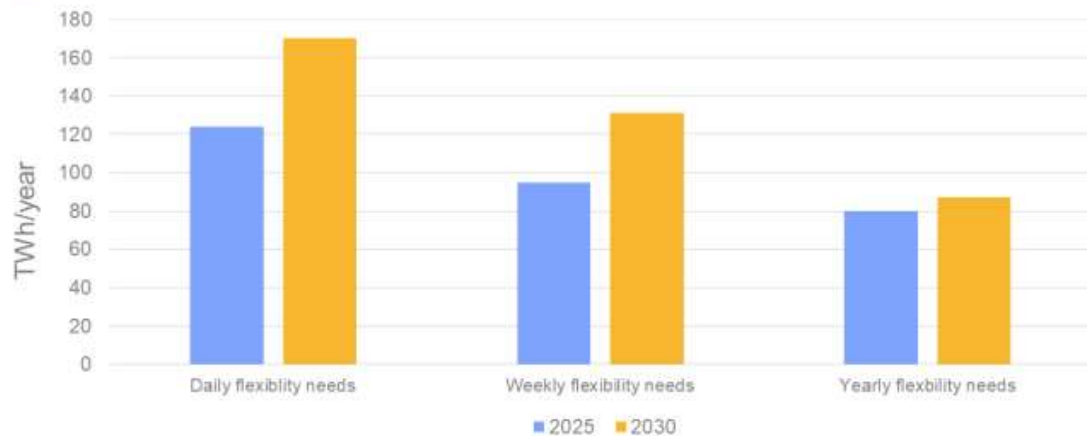
<https://tuulivoimayhdistys.fi/tuulivoima-suomessa/kartta>

https://www.fingrid.fi/globalassets/dokumentit/fi/sahkomarkkinat/fingrid_verkkovisio.pdf

<https://h2cluster.fi/wp-content/uploads/2021/09/H2Cluster-Whitepaper-09-2021.pdf>

ACERin näkökulmaa sähkön tukkumarkkinoihin – ACER's Final Assessment of the EU Wholesale Electricity Market Design

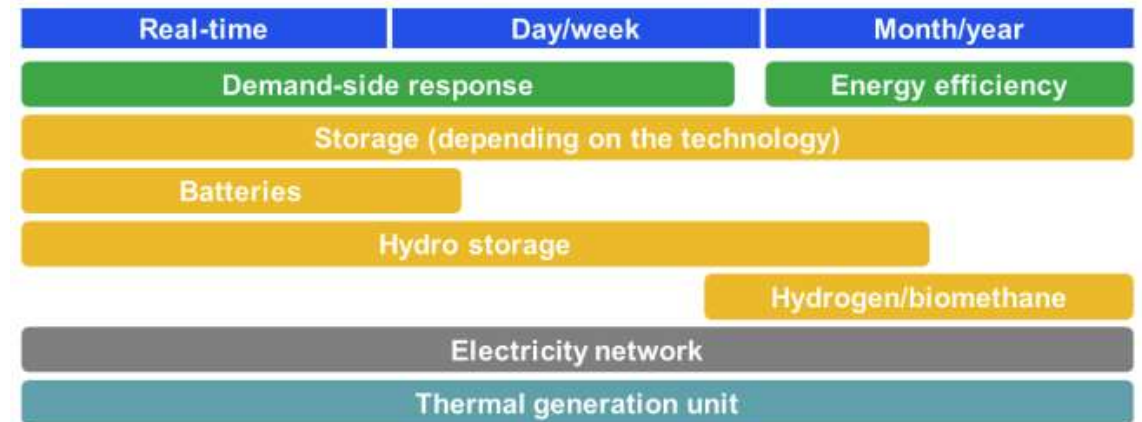
Figure 17: Expected evolution of flexibility needs (TWh/year) in the EU in 2025 and 2030

Source: ACER based on simulations made by the Joint Research Centre.

Note: The estimation of the flexibility needs was based on the methodology described in section 2.2.1 of the European Commission [report Mainstreaming RES Flexibility portfolios - Design of flexibility portfolios at Member State level to facilitate a cost-efficient integration of high shares of renewables](#) as tasked by the European Commission. Compared to the original methodology, some simplifications were applied, e.g. to calculate the residual load, only information on load and wind and solar generation was used, as information on other intermittent renewable sources and must-run generation was not available to ACER.

Figure 18: Flexibility services provided by various technologies

Source: ACER.

Note: The list of technologies is non-exhaustive (with e.g. the storage category covering several different technologies). As mentioned, coupling electricity with other energy sectors (sector integration) may provide significant flexibility services.

Figure 18 above illustrates different flexibility services provided by different technologies, across different time-frames.

Vesivoiman korvaaminen akuilla vaatisi isoja investointeja - Oulujärvi ja Oulujoki verrattuna akkuihin

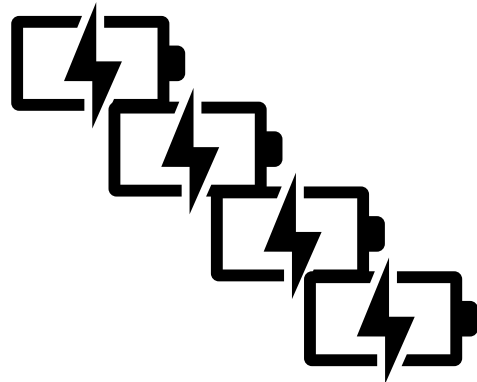
Oulujoen **säätökyky**
tunnin sisällä on noin
400 MW

Oulujärven
säännöstelykapasiteetti
noin **300 000 MWh**

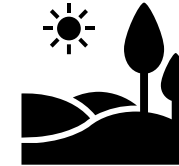
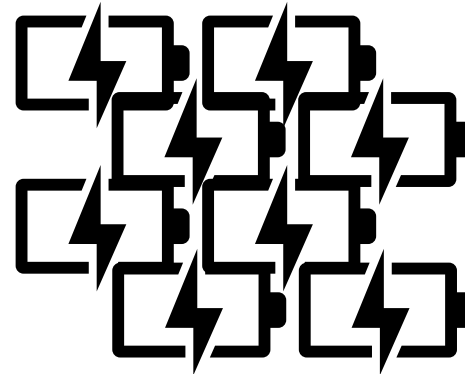
Akkujen hankintahinta
(oletus)
500k€/MWh/MW

Oulujoen **yhden tunnin**
säätökapasiteetin
korvaaminen akuilla
maksaisi 500 000€ /
MWh / MW * 400 MW =
200 000 000€

Oulujoen **säännöstely-**
kapasiteetin
korvaaminen
akuilla maksaisi
500 000€ / MWh
* 300 000 MWh
= **150 000 000 000€**

Oulujoen
säännöstelykapasiteetin
Korvaaminen akuilla
vaatisi maa-alaa
noin 30km².

**+ akkujen lataamiseen
tarvittava energia
täytyy tuottaa
jollakin
tuotantomuodolla**

Kiitoksia.

**Joustoja järjestelmään:
Sähkön kuluttajan
näkökulma
Petri Hyyryläinen**

FINGRID

Joustoa järjestelmään Sähkön kuluttajan puheenvuoro

Petri Hyyryläinen

UPM

Toimimme maailmanlaajuisesti

11 400

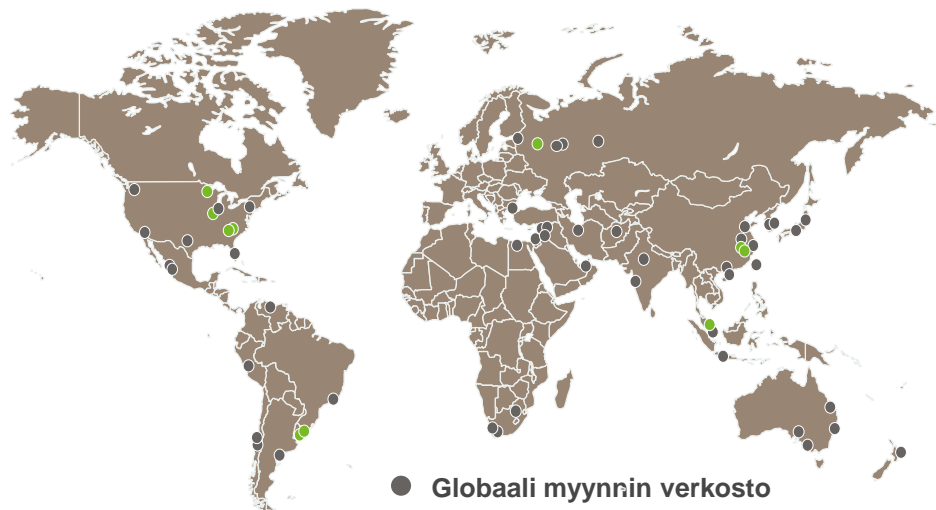
asiakasta

54

tuotanto
laitosta

17 000

työntekijää
46 maassa

- Globaali myynnin verkosto
- Tuotantoa 12 maassa

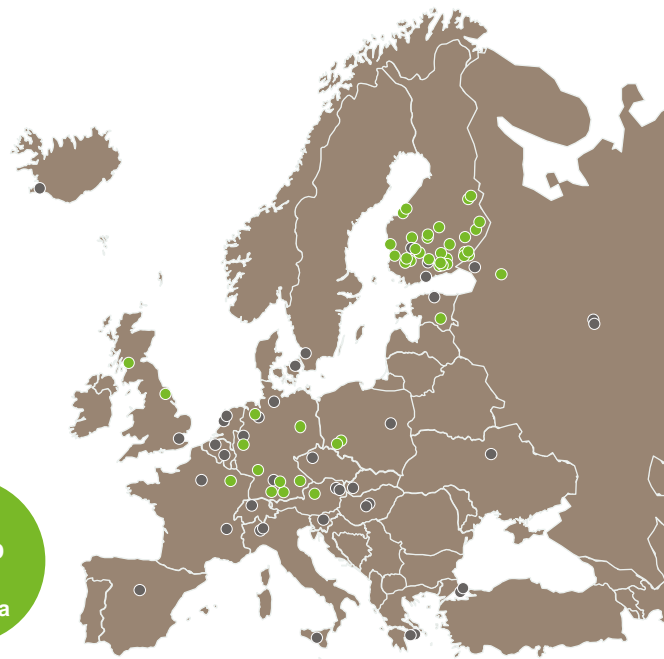
Liikevaihto 2021 9,8 mrd. euroa

63 %
Eurooppa

19 %
Aasia

12 %
Pohjois-
Amerikka

6 %
Muu
maailma

Megatrendit ohjaavat kysyntää

GLOBALIT MEGATRENDIT

KYSYNTÄÄ TUKEVAT

KESTÄVÄT RATKAISUMME

Liiketoimintomme

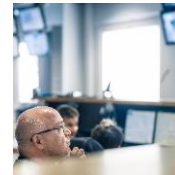
UPM Pulp
Monipuolinen
selluvalikoima
kasvavaan
käyttökohteisiin

UPM Timber
Sertifioitu sahatavara
rakentamiseen,
huonekaluihin ja
puusepänteollisuuteen

UPM Metsä
Puuraaka-aineen
hankinta
vastuullisiin ja
kierrätettäviin
tuotteisiin

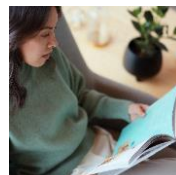
UPM Energy
Vesi-, ydin- ja
lämpövoimaan
perustuva
vähäpäästöinen
sähköntuotanto

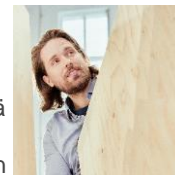
UPM Raflatac
tarramateriaalit
brändäämiseen ja
tuote- ja
informaatio-
etiketöintiin

UPM Specialty Papers
Tarramateriaalit,
irrokepaperit,
joustopakkauspaperit,
toimisto- ja graafiset
paperit

**UPM Communication
Papers**
Aikakauslehti- ja
sanomalehtipaperi sekä
hienopaperi
erilaisiin loppukäyttöihin

UPM Plywood
Vaneri- ja viilutuotteet
rakentamiseen,
ajoneuvojen lattioihin
ja LNG-laivan-
rakentamiseen

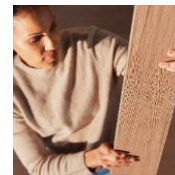
UPM Biofuels
Puupohjainen
uusiutuva diesel
ja nafta

UPM Biochemicals
Glykolit, ligniinituotteet
ja uusiutuvat
toiminnalliset
täyteaineet

UPM Biomedicals
Puupohjaiset
biolääketieteen
tuotteet lääketieteen
ja biotieteiden
sovelluksiin

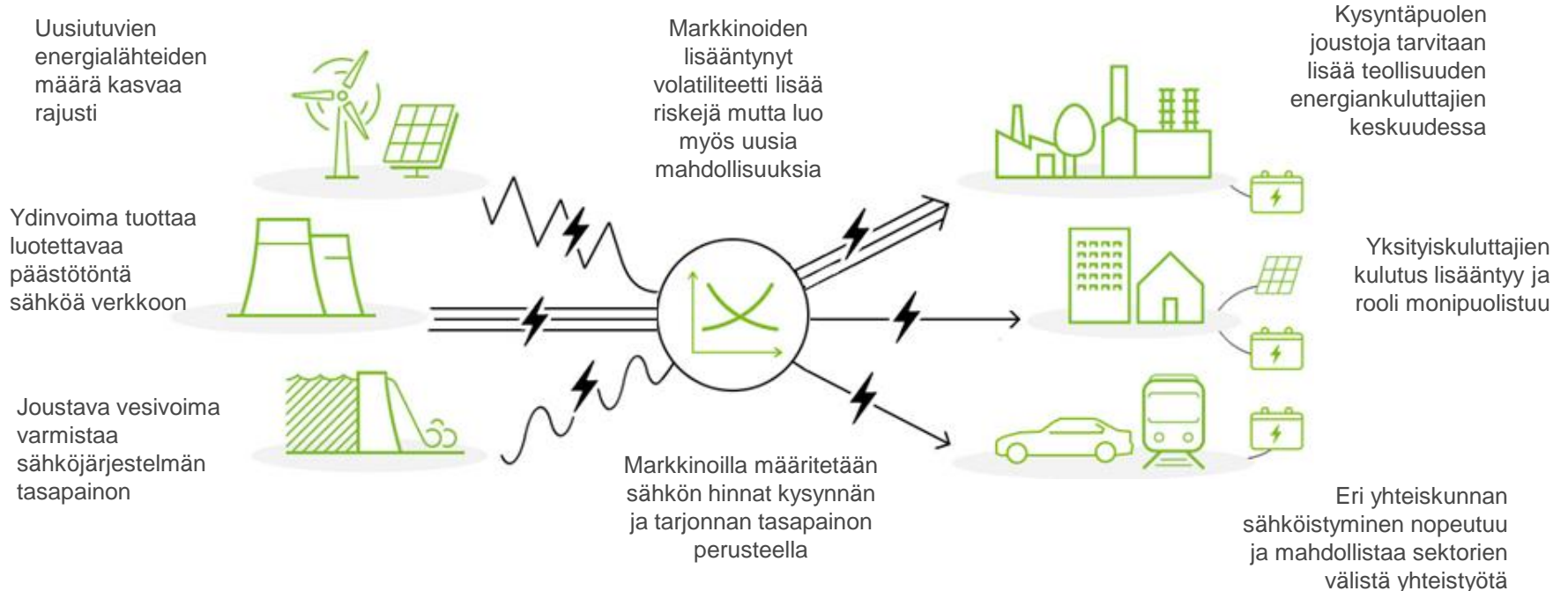
UPM Biocomposites
UPM ProFi -
terassimateriaalit ja
UPM Formi -
komposiittimateriaali

Sähkö UPM:ssä

- Kaikki UPM:n yksiköt, tuottajat ja kuluttajat, toimivat markkinoille täysin markkinaehtoisesti ja perustuen oman liiketoiminnon strategiaan
- Fyysisellä sähkömarkkinalla UPM toimii yhtenä yksikkönä markkinoiden suuntaan Tampereella sijaitsevan modernin 24/7 valvomon kautta, mutta kaupalliset päätökset tehdään eri liiketoiminnoissa

Sähkötömarkkinan uusi todellisuus

UPM:n sähkön tuotanto ja kulutus Suomessa

Omat vesivoimalaitokset 9

- Katerma, Kallioinen, Kaltimo, Voikkaa, Kuusankoski, Keltti, Tyrvää, Äetsä, Harjavalta

Osa-omisteiset vesivoimalat 31

- PVO (11)
- Kemijoki (20)

Tehdas CHP laitokset ja kulutus (Paperi- ja sellutehtaat)

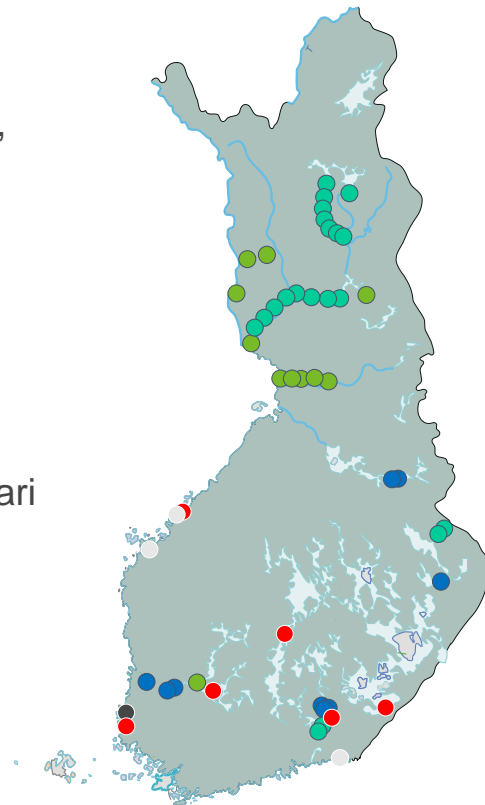
- Jämsänkoski, Rauma, Kaukas, Kymi, Pietarsaari, Tervasaari

Muut CHP laitokset

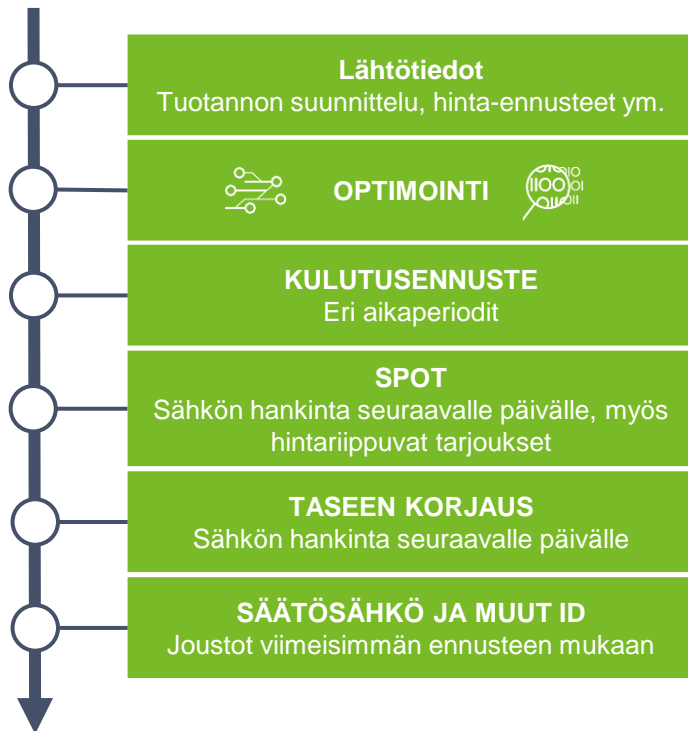
- Alholmens Kraft Pietarsaari, Vaskiluodon Voima Vaasa

Ydinvoima TVO/PVO

- Olkiluoto 1,2 & 3

Kulutusjoustojen mahdollisuudet teollisuusprosesseissa

- Tehtaan tuotannon optimoiminen prosessin tuomien rajoitteiden pohjalta → kulutusennusteen muodostuminen
- Pidemmän aikavälin tuotannon suunnittelussa sähkö on merkittävä tuotannontekijä ja otetaan paperiliiketoiminnossa huomioon
- SPOT-kierroksella järkevä toiminta tuo suojan hintapiikeiltä ja mahdollistaa kustannustehokkaan hankinnan, mahdollista myös ottaa huomioon oman sähköntuotannon joustavuus
- Tasevirheen korjaus jälkimarkkinoilla muuttuneen kulutusennusteen pohjalta
- Mitä automaattisemmat järjestelmät ja parempi data on olemassa, sitä suurempi mahdollisuus osallistua reaali-ajassa päivän sisäisiin markkinoihin, osittain prosessien tilanteet rajoittavat tai mahdollistavat joustoja

Reservimarkkinat Suomessa

Eri teknologioiden soveltuvuus reservituotteisiin

UPM:n
kulutuskohteet
tarjoavat
kulutusjoustoja
useimmille
reservimarkkinoille

FINGRID

Ajatuksia tulevaisuuden joustoista

Yhteiskunnan sähköistäminen lisää kulutusjouston potentiaalia, mutta miten se saadaan aktivoitua?

Mahdollinen hintavaihtelun lisääntyminen voi parantaa kulutusjouston kannattavuutta ja sitä kautta tuoda uutta kapasiteettia markkinoille

Isoilla nykyisillä ja uusilla sähkönkäyttäjille paljon potentiaali joustoihin mutta pitkä matka käytäntöön

Riittävä ja laadukas data, yhdessä kehittyneiden säätöjen kanssa mahdollistaa enemmän joustoa

Kulutusjouston haasteet

- Vaikka kulutusjoustolla voidaan saavuttaa merkittäviä hyötyjä (usealle osapuolelle), sen toteuttamisessa ja maksimoimisessa voi olla energia-intensiivisessä teollisuudessa suuriakin haasteita mistä listattu osa alle
  - Normaali tuotantotoiminnan jatkuvuutta/laatua/suunnitelmallisuutta ei haluta riskeerata
  - Tuotantoprosesseista ei löydy joustoa (tekninen prosessi ja/tai laatu rajoittaa) ja/tai kustannus on liian suuri hyötyihin nähden
  - Sähkömarkkina-osaamista ei löydy organisaatiosta tai se on hajautunut eri osiin
  - Järjestelmät eivät ole ajan tasalla tai sovellu joustojen toteuttamiseen
  - Sisäisen tietoisuuden lisääminen läpi organisaation
  - Lyhyemmät tasejaksot voivat tuoda haasteita isoille teollisuusprosesseille osallistua joustoihin

UPM **BIOFORE**
BEYOND FOSSILS

Rajasiirtokapasiteetin kehittyminen ja pohjoismainen yhteistyö

Jussi Jyrinsalo

FINGRID

25.5.2022

Rajasiirtokapasiteetin kehittyminen ja pohjoismainen yhteistyö

Kantaverkkotoimikunta 1.6.2022

FINGRID

Rajasiirtoyhteysien kehittyminen

Keskeisten kapasiteettien kehittyminen vuodesta 1997 (eli TSO-kvartaalissa):

- Ruotsin tuontikapasiteetti on kasvanut 1500 MW:sta 2700 MW:in ja vientikapasiteetti 1200 MW:sta 2300 MW:in: keskeisimmät muutokset sarjakompensointi (1997) ja FennoSkan2 (2011). Olkiluoto3 tulee syömään tuontikapasiteettia 300 MW täydellä teholla ajaessaan. Aurora Line valmistuu 2025 ja FennoSkan1 elinikää päätetty jatkaa 2040 saakka.
- Ruotsin vientikapasiteetti FennoSkaneilla rajoitettu toistaiseksi arvoon 300 MW. Verkkosuojan avulla se on tarkoitus nostaa 600 MW:in ensi vuoden alussa.
- Viron kapasiteetti on kasvanut nolasta 1000 MW:in: EstLink1 (2007) ja EstLink2 (2014).
- Samaan aikaan on kasvatettu Suomen sisäistä siirtokapasiteettia pohjoisesta etelään 1300 MW:sta 3150 MW:in. Metsälinja tekeillä.

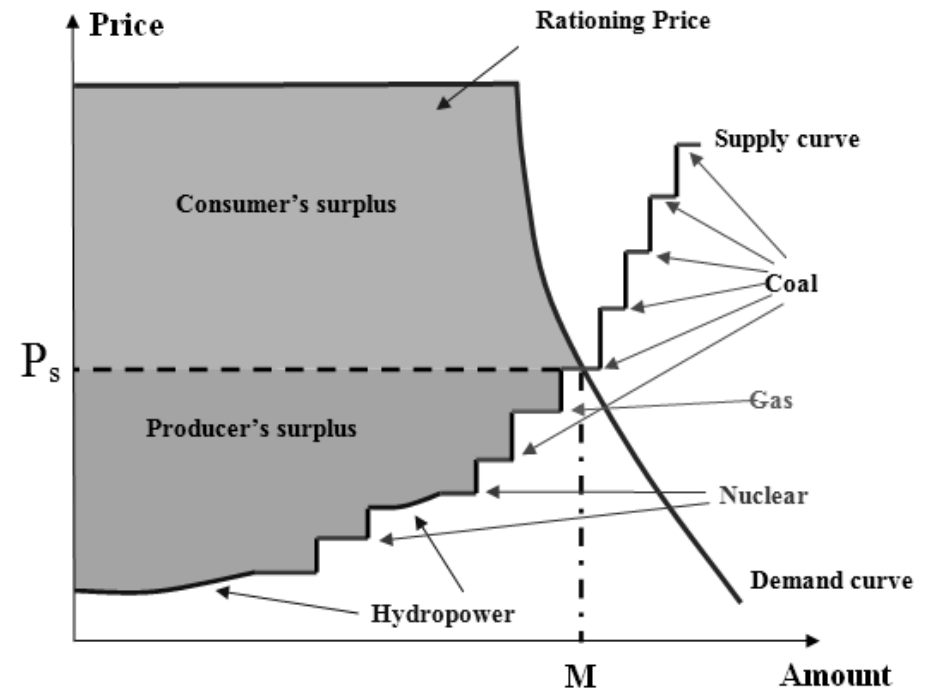

Rajajohtojen kannattavuuden arviointi

Markkinahyödyt analysoidaan ilman investointia ja sen kanssa:

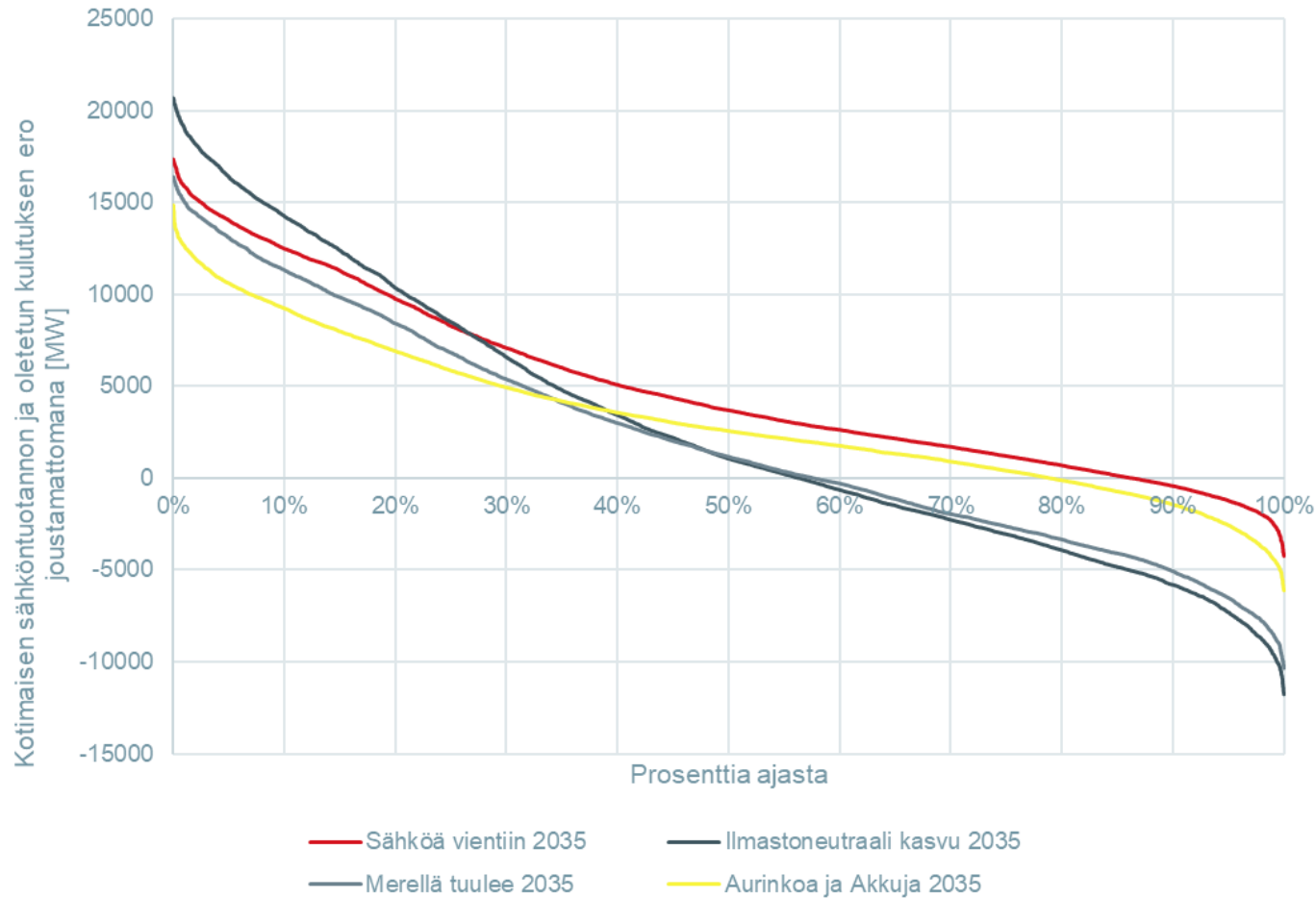
- tuottajahyöty
- kuluttajahyöty
- pullonkaulatulot
- verkkohäviöt.

Hyötyjen laskemiseksi tarvittavat siirtojen pysyvyydet ja pullonkaulatunnit saadaan selville tuntitason markkinasimuloinnin ennustan tulevaisuutta vaihtoehtoisin skenaarioin kymmenien vuosien päähän.

Rajasiirtoyhteydet jouston lähteenä

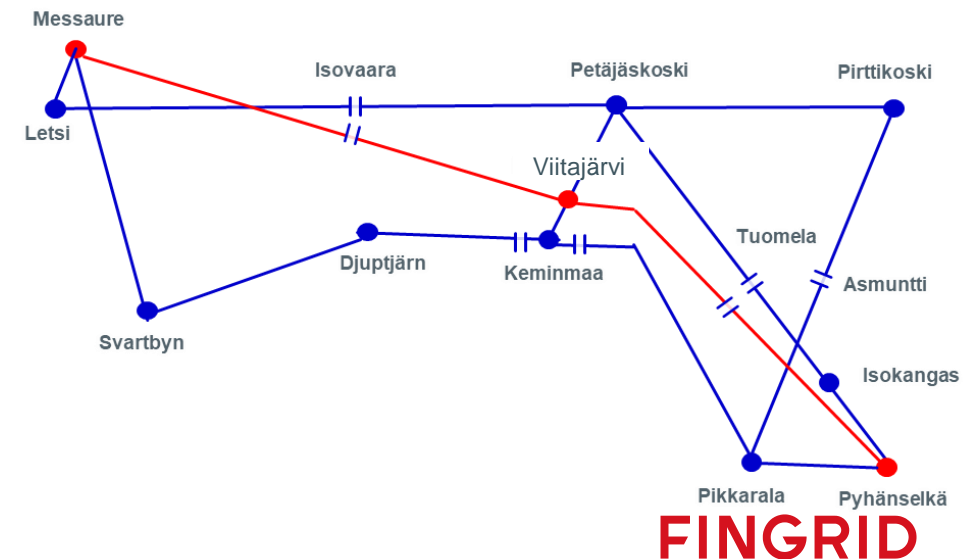

Fingridin visiotyön 2021 skenaariot:

- Ilman tuotannon ja kulutuksen joustoa sähkön tuontitarve ylittäisi ääritilanteissa tuontikapasiteetin useilla gigawateilla

Aurora Line – uusi yhteys Ruotsiin

- Svenska krafnetin ja Fingridin yhteishanke osana ratkaisua energiamurroksen haasteisiin
- Yhteinen soveltuvuus selvitys (feasibility study) tehty 2016, reitti ja ympäristöselvitykset/YVA:t käynnistyivät 2017 ja voimajohtojen tekninen suunnittelu käynnistynyt 2020
- Rakentaminen käynnistyy 2022 ja koko yhteys valmis ja käyttöön vuoden 2025 lopulla
- Mukana EU:n PCI-listalla ja sen pohjalta saanut CEF-tukea niin käynnissä olevaan suunnitteluvaiheeseen kuin myös käynnistyvään rakentamisvaiheeseen
- Kokonaisuudessaan 380 km uutta 400 kV voimajohtoa ja töitä 5 sähköasemalla, joista kaksi uusia (Viitajärvi ja Isomaa SC)
- Rajanylityskohta Tornionjoella Risudden-Vuennonkoski

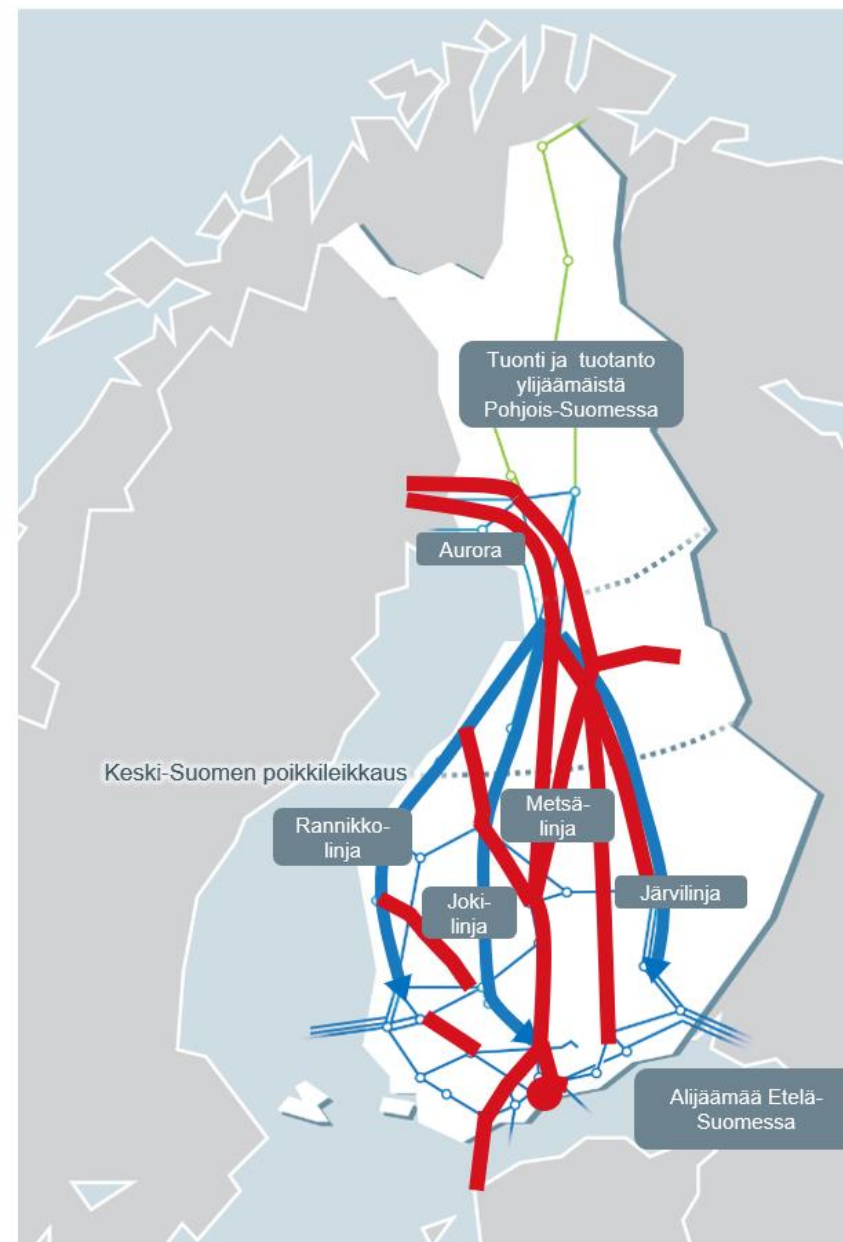

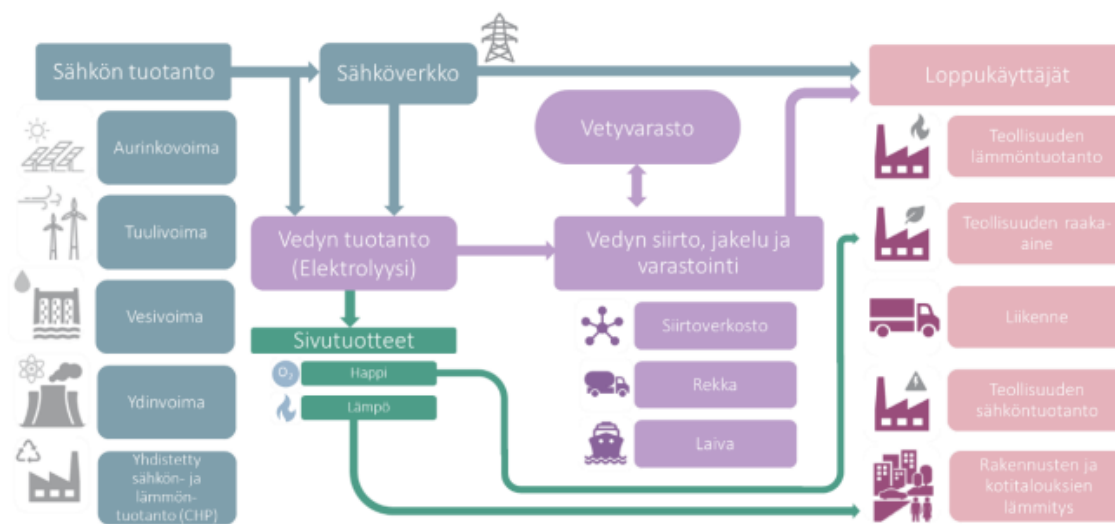
Aurora Line 2 ja EstLink 3

- Tavoitteena toteuttaa seuraavat rajasiirtoyhteydet sekä Ruotsiin että Viroon jo 2030-luvun alussa
- Svk:n kanssa on tehty projektisuunnitelma ja tarkempi suunnittelu alkaa kesän jälkeen:
  - Skannataan vielä kaikki vaihtoehdot, mutta Aurora Line 2 näyttää todennäköisimmältä (Pohjois-Ruotsissa paljon liityntätarpeita)
  - Myös Svartbyn-Keminmaa –johdon kuormitettavuuden nostoa selvitetään
- Myös Eleringin kanssa alettu suunnitella uutta yhteyttä: todettu Inkoo parhaaksi liityntäpisteeksi Suomen puolella
- Tavoitteena saada Aurora2 ja tarvittavat sisäiset vahvistukset valmiiksi ennen uutta Viron yhteyttä

Nordic Hydrogen Route

- Gasgrid Finlandin ja Nordion Energin yhteinen hanke, jonka tavoitteena on rakentaa rajat ylittävä vetyinfrastrukturi ja avata avoin vetymarkkina Perämeren alueelle vuoteen 2030 mennessä.
- Etenkin Pohjois-Ruotsissa suunnitteilla suuria teollisuusinvestointeja: Jällivaara (HYBRIT-demo, LKAB,...), Luulaja (SSAB, H2GS,...), Skellefteå (Northvolt,...),...
- Näiden ennustettu tehontarve jopa reilusti yli 10 GW: vedyn siirtoa sähkön siirron rinnalle
- Fingridillä on myös meneillään hanke Gasgridin kanssa sähkö- ja vetyinfran rinnakkaiselosta

Pohjoismainen yhteistyö

- Pohjoismaisia työryhmiä (* raportoivat Nordic CEO-kokoukseen):
  - Nordic Planning Group* (verkkosuunnitelmat)
  - Market Steering Group* (markkinat)
  - Regional Group Nordic* (käyttö, samalla ENTSO-E:n alueryhmä)
  - Nordic IT Group* (IT-järjestelmät)
  - Nordic Investment Group (rakentaminen)
  - Nordic Asset Management Group (kunnonhallinta)
  - Nordic R&D Group (T&K).
- Myös Itämeren alueella verkon suunnitteluyhteistyötä: Baltic Sea System Development Steering Group (offshore-verkko, tehon riittävyys, markkinamallit), Regional Group Baltic Sea (ENTSO-E:n verkkosuunnittelun alueryhmä).

Pohjoismainen kantaverkkoyhtiöiden strategia edellyttää laajaa yhteistyötä

- Sektori-integraatioon ja tuulivoimaan keskittyvä [strategia](#) esiteltiin sidosryhmille 11.3.2022
- Strategia ulottuu vuoteen 2030 ja sen toteutumista tukee säännöllisesti seurattava ja päivitettävä [toteutussuunnitelma](#)
- Tavoitteena puhdas ja kilpailukykyinen sähkö, joka mahdollistaa ilmastoneutraalin, varman ja integroidun energiajärjestelmän
- Strategiaa toteutetaan osin jo meneillään olevilla yhteishankkeilla (esim. Nordic Balancing model, Capacity Calculation Method) mutta myös uusia hankkeita tullaan käynnistämään.
- Keskeisiä kehitysalueita ovat mm. kokonaisvaltainen energiajärjestelmän suunnittelu, markkinaehtoisen sähkötehon jouston mahdollistaminen, merituulivoimaa koskeva markkinakehitys, siirtokapasiteetin tehokas hyödyntäminen sekä kyky lisätä siirtokapasiteettia nopeasti.

Kysymyksiä?

Fingrid Oyj

Läkkisepäntie 21

00620 Helsinki

PL 530, 00101 Helsinki

Puh. 030 395 5000

Fax. 030 395 5196

www.fingrid.fi

FINGRID

Fingridin ajankohtaiset

Jussi Jyrinsalo ja Petri Parviainen

FINGRID

25.5.2022

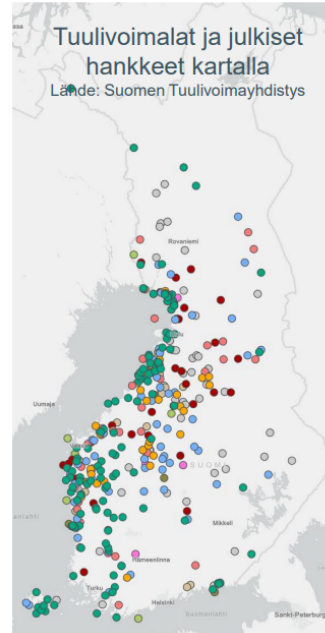
Fingridin ajankohtaiset

Kantaverkkotoimikunta 1.6.2022

FINGRID

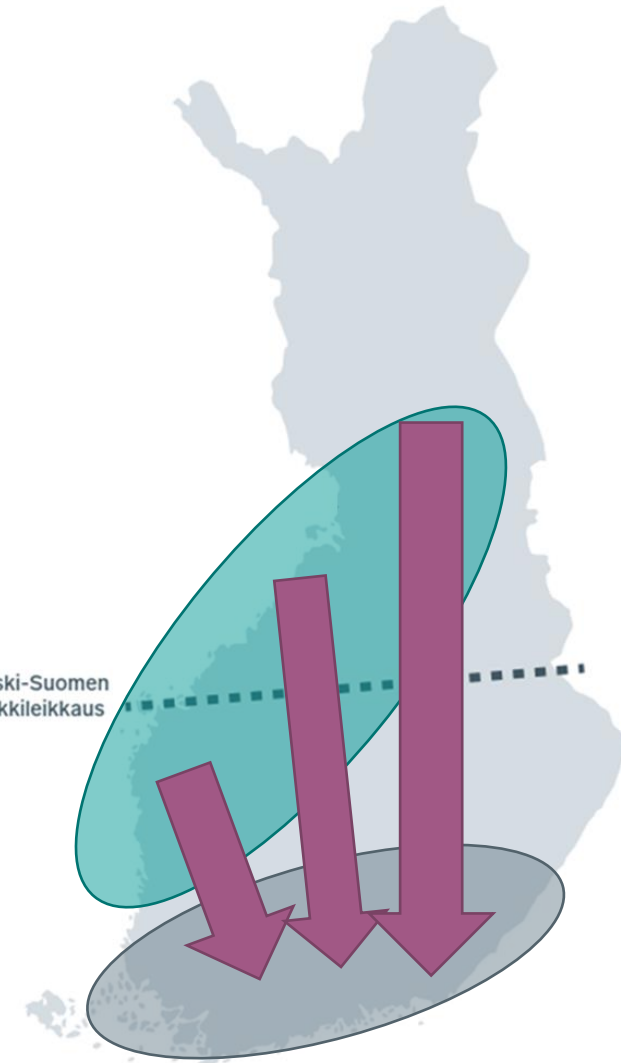
Suomalainen tuulivoima rajussa kasvussa

Suomen ennennäkemätön tuulivoimabuumi!
Sähkön hinta ja saatavuus riippuvat yhä enemmän tuulivoimatuotannosta

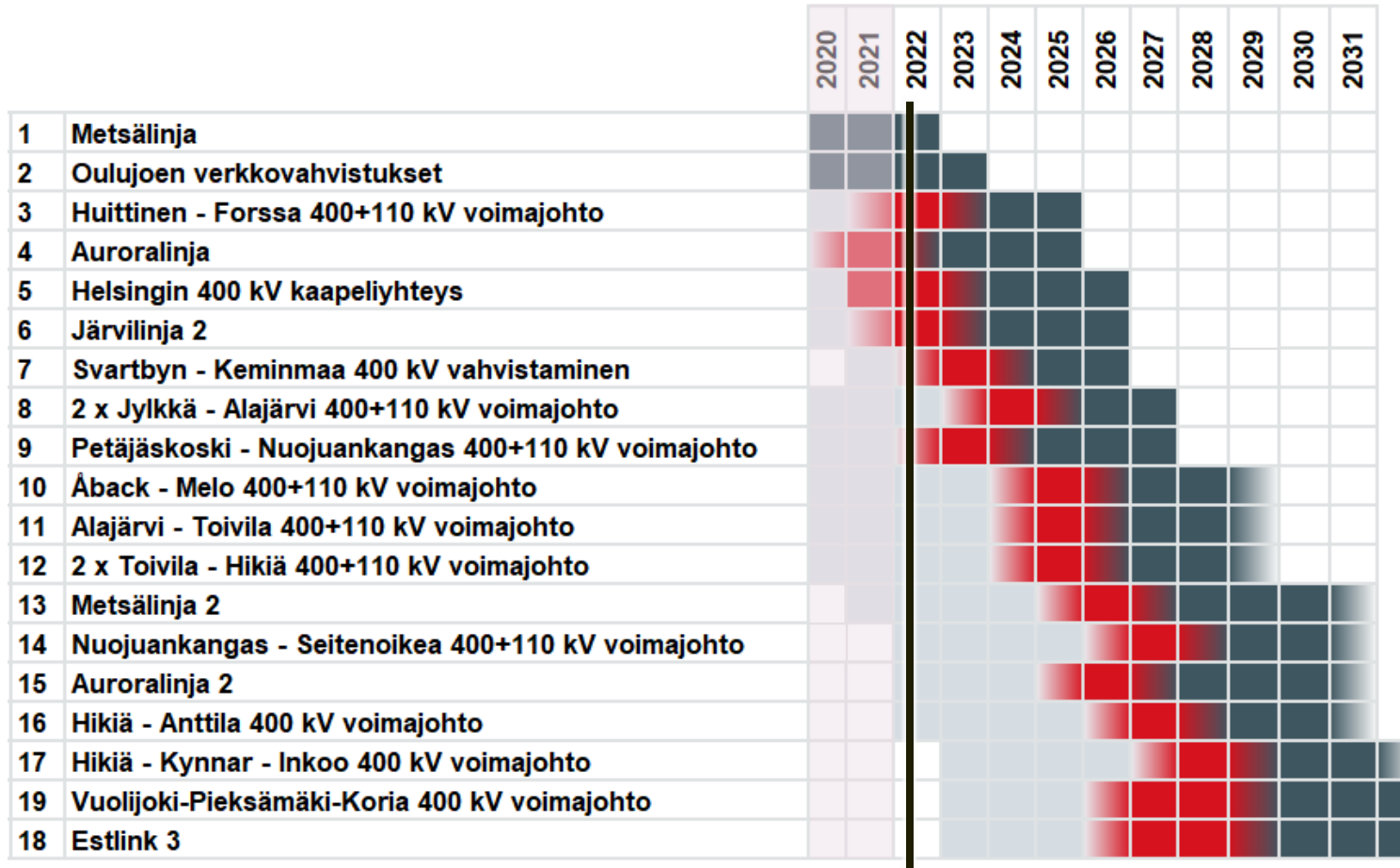

FINGRID

Huom: yksi hinta-alue!

Päävoimansiirtoverkon investointisuunnitelma

2022 – 2031:

400 kV voimajohtoja noin 3200 km

Alle 400 kV voimajohtoja noin 2000 km

HVDC-kaapelia noin 50 km

35

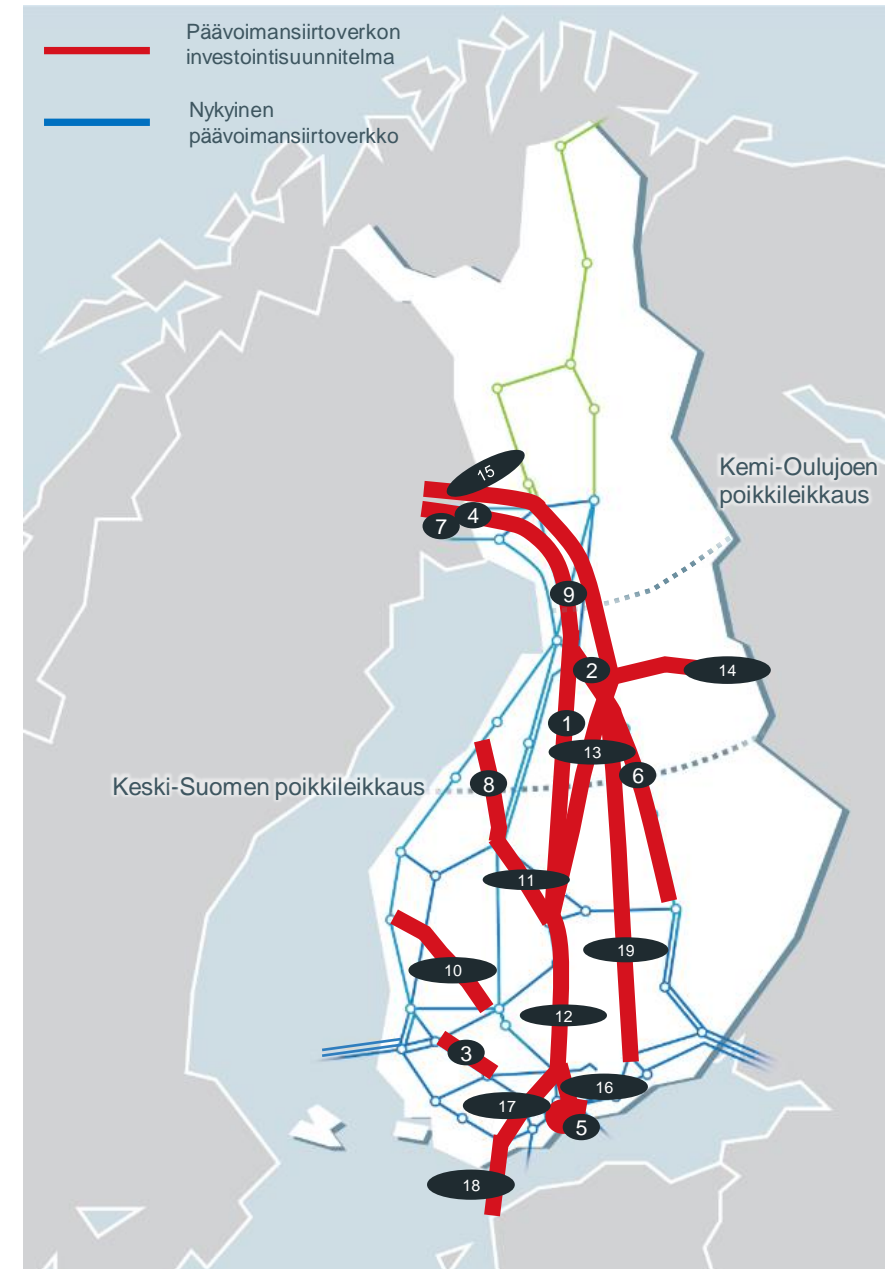
Vajaat 200 uutta, laajentavaa tai kunnossapitävää sähköasemahanketta

YVA-menettely / esisuunnittelu

Yleissuunnittelu ja luvitus

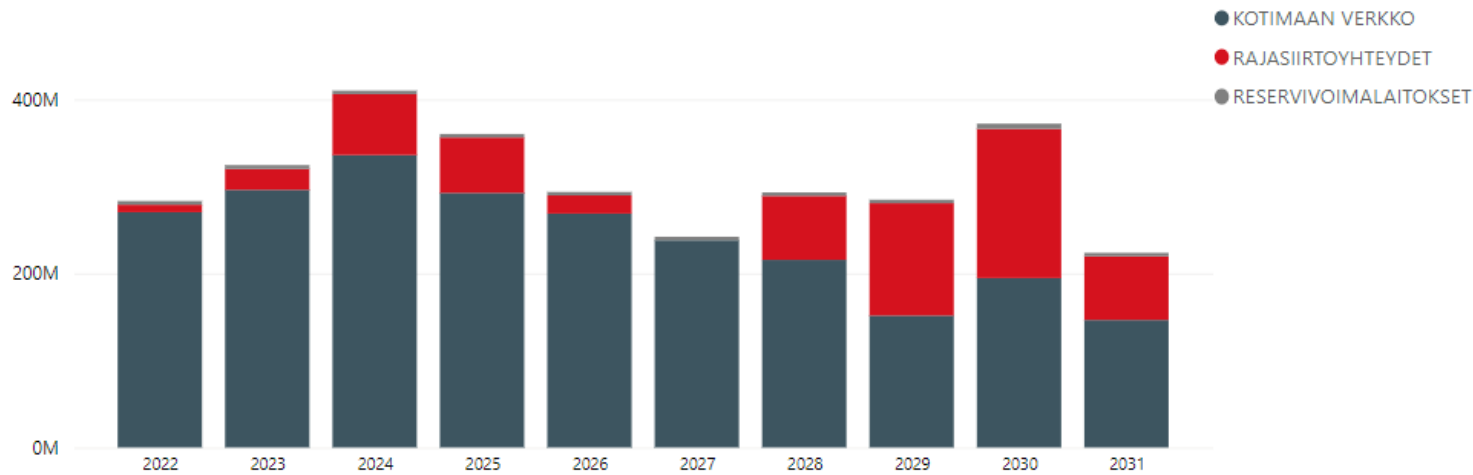
Rakentaminen

25.5.2022

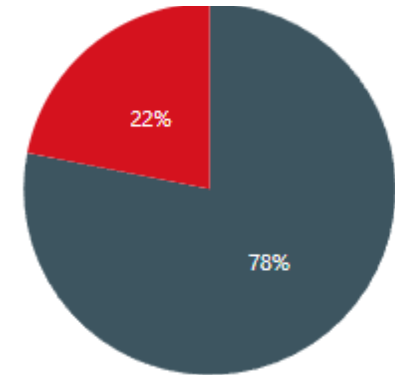
Verkkoinvestoinnit 2022 - 2031

Verkkoinvestointeja noin 3 miljardilla eurolla vuosina 2022-2031

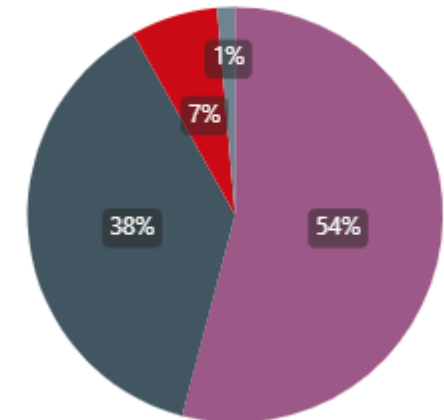
Korvaus- ja uusinvestoinnit (2022-2031)

Uusinvestointi(%) Korvausinvestointi(%)

Investoinnit hankeryhmittäin (2022-2031)

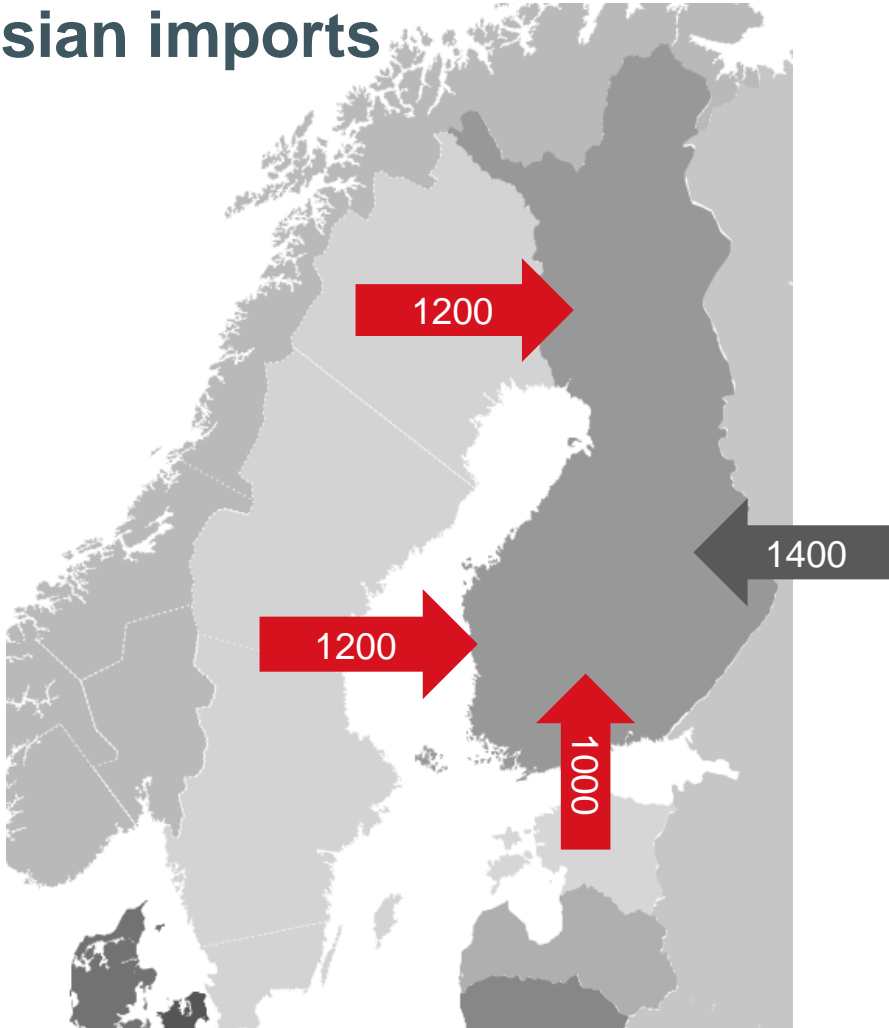
Voimajohto Sähköasema HVDC Varavoima

Winter Power Balance 2022/2023 without Russian imports

Cold winter day 1/10 years	
Domestic production capability	12 300 MW
Peak Load Reserve	600 MW
Consumption	15 100 MW
Net	-2 200 MW
Import capability from EU	3 400 MW
- From Sweden	2 400 MW
- From Estonia	1 000 MW
Import capacity from Russia	1 400 MW

In addition Fingrid's fast disturbance reserves, 1 300 MW

Tuulivoima Q2_2022

Tuotannon liityntäkyselyiden tilannekuva

168,991.2

Kyselyiden teho (MW)

1122

Hankekyselyä

45,192.1

Julkisten hankkeiden teho (MW)

485

Julkista hanketta

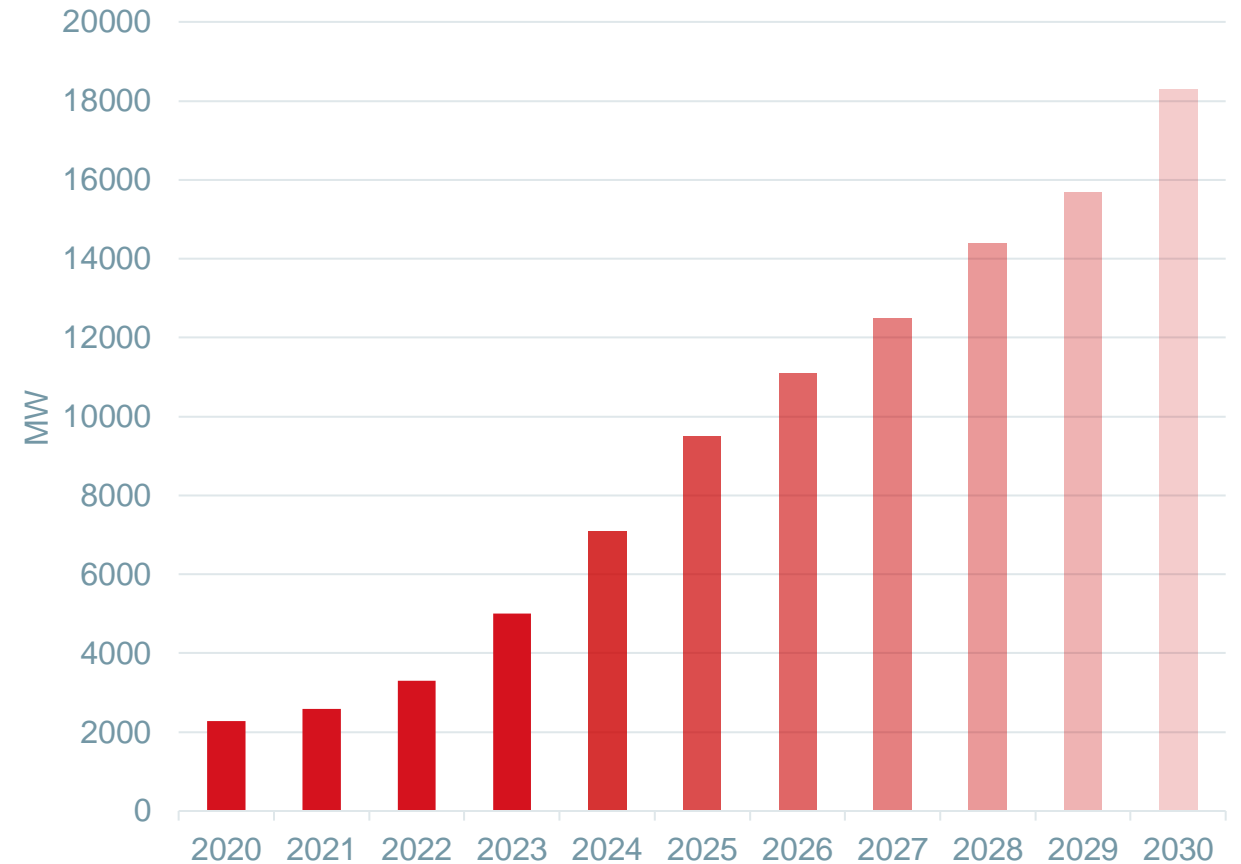

Q2_2022

Tuotannossa ... n. 3800 MW

Rakenteilla ... n. 3000 MW

Luvissa ... n. 2500 MW

Haaste 1.) Kantaverkon terminen siirtokyky rajoittaa tuotannon liittämistä Länsirannikolla, ja lisäksi vika- ja huoltotilanteista selviäminen tulee edellyttämään sähköntuotannon rajoituksia. Kun 400 kV voimajohdot Kristiinan kaupungin ja Kalajoen seudulta muualle kantaverkkoon suunnitelman mukaan valmistuvat 2027 – 2028, rajoitteista voidaan luopua.

Tilanteen parantamiseksi Fingrid investoi kantaverkkoon enemmän kuin koskaan, mutta silti on:

- selvitettävä mahdollisuudet teknisesti ja sopimuksellisesti tehon alentamiseen huolto- ja vikatilanteissa, jotta kriittisiä tilanteita ennen v. 2028 selvitään
- selvitettävä ns. DLR (dynamic line ratingin) käyttömahdollisuudet -> tarkempi mittaustapa ja tilannekuva mahdollistaa käytännössä suuremmat siirrot

Haaste 2.) on alhainen ekvivalenttinen oikosulkutehosuhde (ESCR). Suuresta alueellisesta suuntaajakytketyn tuotannon määrästä johtuen tuulipuistojen jännitteensäätö voi muuttua epästabiiliksi tietyissä siirtotilanteissa tai häiriöissä. Stabiili toiminta on ehdoton edellytys tuulivoimalaitosten jatkuvalle toiminnalle ja ylipäättään voimajärjestelmän käyttövarmuudelle. Epästabiilista toiminnasta aiheutuva jännitteen heilunta voi rajoittaa laitosten tehoa ja pahimmillaan johtaa niiden irti kytkeytymiseen ja laiterikkoihin voimalaitoksilla ja asiakasverkoissa.

Tuulivoimalaitoksen stabiiliin toiminnan edellytyksiä voidaan arvioida voimalaitoksen liittymispisteeseen määritellyllä ekvivalenttisella oikosulkusuhteella, jonka alhainen arvo indikoi stabiiliushaasteita.

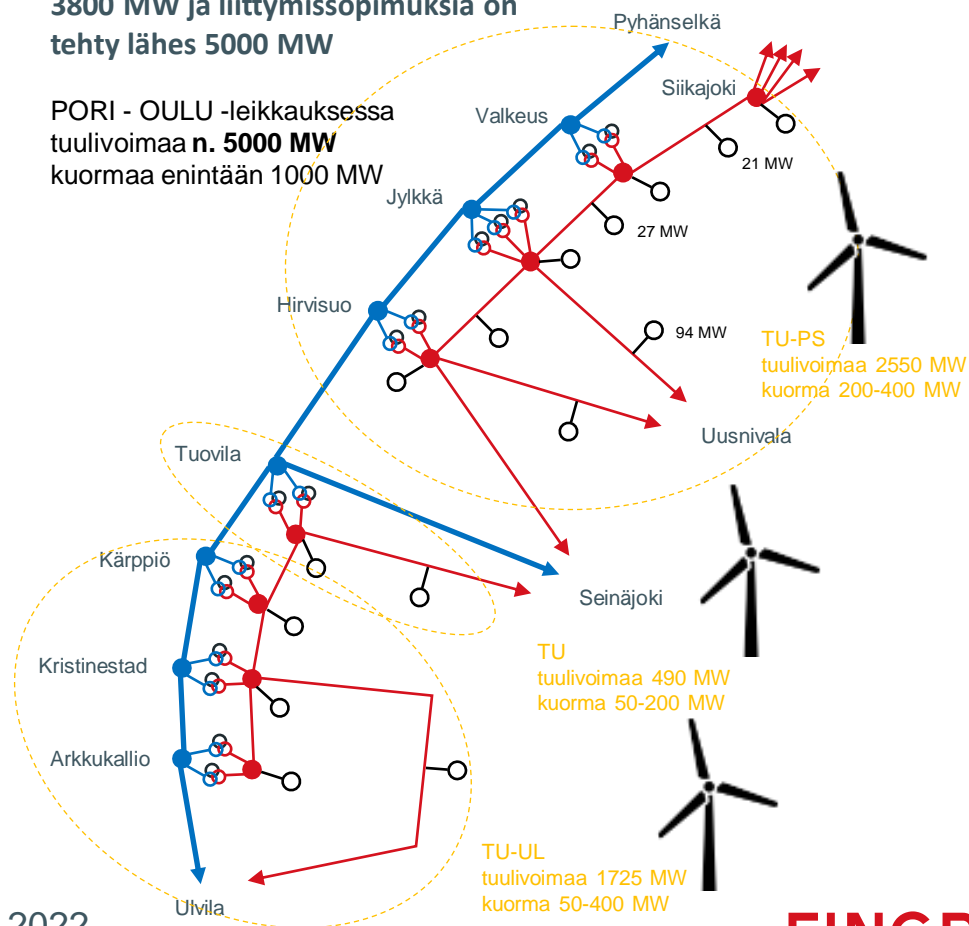
- voimalaitoksen tehoa voidaan joutua väliaikaisesti rajoittamaan tai irrottamaan laitos verkosta, jolla estetään niiden heilahtelu tai jopa rikkoutuminen
- Fingrid tekee parhaillaan tarkempaa mallinnusta alueelle tarkentaakseen tuulivoiman liitettävyyden edellytyksiä Kristinestadin sekä Kalajoen alueilla ja tarkentaa vuoden 2022 kuluessa vaatimuksia alhaisen ekvivalenttisen oikosulkusuhteen huomioimiseksi tuulivoimalaitosten suunnittelussa.
- Vastaavat stabiiliushaasteet koskevat myös muita suuntaajakytkettyjä laitteistoja, kuten aurinkovoimalaitoksia sekä sähkövarastoja.

Haaste 3.) on alisykroninen vuorovaikutus sarjakompensoidulla johdolla. Fingridin 400 kV sarjakondensaattorien ja alueen tuulivoiman välille saattaa syntyä suuria ylijännitteitä- ja virtoja aiheuttava hallitsematon vuorovaikutusilmiö (resonanssi) häiriöissä tai keskeytyksissä. Tällöin sarjakondensaattorit on ohitettava resonanssin pysäyttämiseksi. Resonanssi voi johtaa laitosten hallitsemattomaan irtikytkeytymiseen verkosta ja laiterikkoihin voimalaitoksilla ja asiakasverkoissa. Sarjakondensaattorien ohitus heikentää edelleen tilannetta em. ekvivalenttisen oikosulkutehon (ESCR) kannalta altistaen tuulivoimalaitoksia epästabiilille toiminnalle sekä tekee 110 kV verkon tehonjoon hallinnasta haastavaa. Tuulivoimalaitoksen herkkyys alisykroniselle vuorovaikutukselle riippuu voimalaitoksen turbiinityypistä. Erityisesti DFIG-tyyppiset tuulivoimalaitokset ovat alttiita vuorovaikutukselle.

HAASTEITA LÄNSIRANNIKOLLA -> ei uusia tuotannon liittymissopimuksia toistaiseksi !

Tällä hetkellä tuotannossa on noin
3800 MW ja liittymissopimuksia on
tehty lähes **5000 MW**

PORI - OULU -leikkauksessa
tuulivoimaa n. **5000 MW**
kuormaa enintään 1000 MW

25.5.2022

FINGRID

Kysymyksiä?

Fingrid Oyj

Läkkisepäntie 21

00620 Helsinki

PL 530, 00101 Helsinki

Puh. 030 395 5000

Fax. 030 395 5196

www.fingrid.fi

FINGRID

Kokouksen päättäminen

Mikko Rintamäki

FINGRID

Fingrid Oyj

Läkkisepäntie 21

00620 Helsinki

PL 530, 00101 Helsinki

Puh. 030 395 5000

Fax. 030 395 5196

www.fingrid.fi

FINGRID